

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

Meslek Yasası Çalışmaları

2008

İÇİNDEKİLER

Önsöz	i
Türk Psikologlar Derneği - 1976'dan Bugüne...	1
Psikoloji Meslek Yasası	7
Psikologluk Mesleği Hakkında Kanun Tasarısı	21
Avrupa Psikolog Birlikleri Federasyonu Başkanı Tuomo Tikkanen'in T.C. Sağlık Bakanlığı'na Gönderdiği Yazı	41
Avrupa Psikolog Birlikleri Federasyonu (APBF) Eylem Raporu 2001-03	45
T.C. Sağlık Bakanlığı'nın "Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı" Hakkında Görüş Talebi	51
Türk Psikologlar Derneği'nin T.C. Sağlık Bakanlığı'nın Görüş Talebine Yanıtı	53
Türk Psikologlar Derneği Genel Merkezinin "Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı"na İlişkin Görüşleri	55
Türk Psikologlar Derneği ve Türkiye Psikiyatri Derneği İşbirliği Protokolü	59
Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği Protokolü	61
Türk Psikologlar Derneği "Ruh Sağlığı Platformu"na Üyedir	65

ÖNSÖZ

Bu dosyada, psikologluk mesleğinin ülkemizde yasal bir konum kazanabilmesi amacıyla yürüttüğümüz çalışmalar ve ilgili gerekçeler aktarılmıştır.

1976 yılında Ankara'da kurulan Derneğimiz, ülkemiz psikologlarının çalışma ilkelerinin belirlenmesinde aktif olarak rol alarak mesleğin ortak ahlaki ilkelere göre yürütülmesini, çalışan ve psikolojik hizmetlerden yararlanan kişilerin haklarını gözetmeyi temel hedefleri arasında tutmuştur.

Otuz yılı aşkın sürdürdüğümüz çabalarımıza karşın, mesleğimizin halen yasal bir konuma kavuşamamış olması özellikle kamu yararı açısından bizleri ciddi derecede endişelendirmektedir.

Meslektaşlarımız, diğer sağlık meslek gurupları arasında, özlük hakları açısından hakkettikleri koşullara bir türlü ulaşamamakta ve her geçen gün varolan haklarını da kaybetmektedir.

Yasa edinme serüvenimizde yaşadığımız tikanıklar, mesleğimizin gerek Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki gerekse psikoloji alanının ileri düzeyde gelişmiş olduğu ülkelerdeki yasal standartlara ulaşması konusundaki umutlarımızı giderek azaltmaktadır.

Dileğimiz, psikologları, psikoloji uygulamalarını ve psikolojik hizmet sunulan ülkemiz halkını korumaya alacak olan bağımsız bir meslek yasasına acilen kavuşmamamız yönündedir.

Saygılarımızla

Türk Psikologlar Derneği
Genel Merkez Yönetim Kurulu

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

1976'dan BUGÜNE...

Tarihçe

Türk Psikologlar Derneği 1976 yılında Ankara'da kurulan Genel Merkezi ile çalışmalarına başlamıştır. Ülkemizdeki psikologların çalışma ilkelerinin belirlenmesinde aktif olarak rol alan, mesleğin ortak ahlaki ilkelere göre yürütülmesine çalışan ve psikolojik hizmetlerden yararlanan kişilerin haklarını gözeten ve koruyan, gerek psikoloji alanındaki akademisyen ve profesyonellere, gerekse kamuya yönelik yayınlar hazırlayan ve üyelere meslekteki yenilikleri aktarmak amacıyla sertifikalı kurslar düzenleyen bir meslek örgütüdür. Türk Psikologlar Derneği, 1600'ü aşkın üyesiyle alandaki tek meslek örgütü olma özelliğine sahiptir.

Türk Psikologlar Derneği, Bakanlar Kurulunun 29/11/1994 tarih ve 94/6350 sayılı izniyle "**Uluslararası Dernek**" kimliği kazanmış ve Bakanlar Kurulu'nun 19 Aralık 1997 tarihli kararıyla da "**Kamu Yararına Dernek**" statüsü elde etmiştir. Türk Psikologlar Derneği aynı zamanda, Avrupa Birliğindeki profesyonel psikologların üye olduğu derneklerin meydana getirdiği Avrupa Psikologlar Dernekleri Federasyonu'nun (EFPA) ve Psikoloji Biliminin dünya çapındaki en geniş temsilcisi olan Uluslararası Psikoloji Birliği'nin (IUPsyS) üyesidir. Psikoloji uygulamalarının ve mesleğin, ülkemizde de bu federasyonların belirlediği uluslararası standartlara uygun biçimde yürütülmesine gereken özen ve dikkat gösterilmektedir.

TPD için önemli tarihler

- 1976 Ankara'da Genel Merkez kuruldu.
- 1989 İzmir Şubesi kuruldu.
- 1995 Bursa Şubesi kuruldu.
- 1995 İstanbul Şubesi kuruldu.
- İçişleri Bakanlığı'nun 11 Aralık 1997 ta-

rihli kararıyla "Kamuya Yararlı Dernek" statüsü kazandı.

- Bakanlar Kurulu'nun 29/11/94 tarih, 94/6350 sayılı kararı ile "Uluslararası Dernek" statüsü kazandı.
- 1992 IUPsyS (Uluslararası Psikoloji Birlikleri) üyesi oldu.
- 1993 EFPA (Avrupa Psikoloji Birlikleri Federasyonu) üyesi oldu.

Türk Psikologlar Derneği'nin Misyonu

- Psikoloji biliminin bulgularının ülkemizin ve insanlığın sorunlarına çözümler bulunması için uygulanmasına aracı olmak,
- Meslek elemanlarının gelişmelerine destek olmak, özlük haklarına ilişkin sorunlarını çözmeye çalışmak,
- Psikolojik hizmetlerden yararlananların haklarının korunmasına çalışmak,

Temel Hedeflerimiz

- Psikoloji bölümleri ile uygulamacılar arasında köprü olmak,
- Psikologların özgüvenlerinin, mesleki doyumlarının artırılması ve mesleki bilgilerinin taze tutulması için çalışmak,
- Psikologların ve meslek dışından kişilerin, psikolojiyi kamuya zarar verici şekilde kullanmalarını önlemek,
- Psikoloji bilimi ve uygulamaları konusunda kamuoyunu bilinçlendirmek,

Uluslararası Üyelikler ve İşbirlikleri

- 1992 IUPsyS (Uluslararası Psikoloji Birlikleri)
- APA (Amerikan Psikologlar Derneği)
- 1993 EFPA (Avrupa Psikoloji Birlikleri Federasyonu)
- EFPA Komite ve komisyon üyelikleri
- Bilimsel Komite
- Eğitim Sistemi İçinde Psikologlar Komisyonu

- Afet ve Kriz Psikolojisi
- Trafik Psikolojisi Komisyonu
- Etik Komite

Dernek Yapısı

Türk Psikologlar Derneği'nin Genel Merkezi Ankara'dadır. Bununla birlikte İstanbul, İzmir ve Bursa'da şubeleri, yurt genelinde 20 il merkezinde ise temsilcileri bulunmaktadır.

TPD Genel Merkezi: ANKARA

Şubelerimiz Temsilciliklerimiz

İstanbul	Adana
İzmir	Afyon
Bursa	Antalya
Mersin	Bartın
	Bolu
	Denizli
	Elazığ
	Erzurum
	Eskişehir
	Gaziantep
	Hatay
	Kocaeli
	Malatya
	Niğde
	Samsun
	Şanlıurfa
	Van
	Zonguldak
	Yurtdışı
	Temsilciliklerimiz
	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
	İngiltere

Üye Sayıları

- 1976 - Ankara'da Genel Merkez Üye Sayısı: Asıl 838; Fahri 311
- 1989 - İzmir Şubesi'nin Üye Sayısı: Asıl 269; Fahri 104
- 1995 - Bursa Şubesi'nin Üye Sayısı: Asıl 50; Fahri 6
- 1995 - İstanbul Şubesi'nin Üye Sayısı: Asıl 614; Fahri 256
- Toplam Üye Sayısı: Asıl 1771; Fahri 677

- Türk Psikologlar Derneği'nin 20 ilde temsilcisi bulunmaktadır.

Çalışmalarımız

Araştırma Faaliyetleri

- Hizmet isteyen ve verenler arasında aracılık
- Araştırmaları yürütme ve destekleme

Eğitim Faaliyetleri

- Meslek elemanlarına sürekli eğitim kursları
- Psikoloji öğrencilerine ve halka yönelik seminerler

Yayın Faaliyetleri

- Türk Psikoloji Dergisi
- Türk Psikoloji Bülteni
- Türk Psikoloji Yazıları
- Öğrencilere, meslek elemanlarına ve halka yönelik Türkçe psikoloji kitaplarının yayınlanması
- Bilgilendirici broşürlerin yayınlanması

TPD içinde görev yapan komisyonlar

- Yasa Çalışmaları Komisyonu
- Eğitim Komisyonu
- Yayın Komisyonu
- Akreditasyon Komisyonu
- Trafik Komisyonu
- Test Bankası Komisyonu
- Halkla İlişkiler Komisyonu
- Test Geliştirme Komisyonu

Bilimsel Etkinlikler

- Ulusal Psikoloji Kongresi
- Türk Psikoloji Dergisi
- Türk Psikoloji Yazıları
- Ders kitapları
- İnternet sayfası üzerinden verilen hizmetler
- Üyelere araştırma yöntemleri desteği
- Sürekli eğitim kursları aracılığıyla üyelere ve öğrencilere yeni bilgilerin aktarılması
- Üniversite psikoloji bölümlerinin desteklenmesi

Üniversitelerle İşbirliği İçinde Düzenlenen Ulusal Psikoloji Kongreleri

1981	Ege Üniversitesi
1982	Hacettepe Üniversitesi
1984	Boğaziçi Üniversitesi
1986	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
1988	Ege Üniversitesi
1990	İstanbul Üniversitesi
1992	Hacettepe Üniversitesi
1994	Ege Üniversitesi
1996	Boğaziçi Üniversitesi
1998	Ankara Üniversitesi
2000	Ege Üniversitesi
2002	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
2004	Bilgi Üniversitesi
2006	Hacettepe Üniversitesi
2008	İstanbul Üniversitesi

Eğitim

Türk Psikologlar Derneği üyelerinin mesleki gelişimlerine katkı sağlayabilmek amacıyla genel merkezinde ve şubelerinde düzenli olarak hizmet içi eğitim kursları açmaktadır. Bu kursların içeriğinin bilimsel gelişmeler ışığında geliştirilmesi ve sayılarının artırılması için yoğun çaba sarf edilmektedir.

Kamuya Yönelik Hizmetler

Türk Psikologlar Derneği 1997 yılında "Kamuya Yararlı Dernek" statüsünü almıştır. Bu statünün getirdiği sorumluluklardan birisi Dernek Bütçesinin % 10'unun kamuya yararlı etkinliklere harcanmasıdır. Türk Psikologlar Derneği her yıl, en az 5 tane kamuya yönelik etkinlik yapma hedefini benimsemiştir.

TPD'nin Kamuya Yönelik Etkinliklerinden Örnekler

- Mersin halkına psikoloji seminerleri: çocuk gelişimi, eğitimi ve iletişim çatışmaları
- Milli piyango idaresi anne-baba eğitimi seminerleri
- Türk Psikologlar Derneği İzmir şubesi

trafik haftası etkinlikleri.

- İnternet sayfası
- Çeşitli halk eğitim merkezlerinde seminerler
- Çeşitli okullarda seminerler
- Marmara ve Düzce depremzedelerine hizmetler
- Afetzedelere çeşitli konularda broşürler
- Trafik psikolojisi konularında halkın bilinçlendirilmesi
- İntihar haberleri ve şiddet konusunda medyanın bilinçlendirilmesi
- Stresle başa çıkma yolları kitabı
- Gevşeme Egzersizi CD'leri

Yayımlar

Sürekli Yayınlar

Türk Psikoloji Dergisi

1978 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınlanmaktadır. Türkiye'de psikoloji alanında gerek kuramsal gerek uygulamalı çalışmaların yayınlandığı en önemli yayın organı olan Dergi, 1992 yılından beri **PsycINFO** ve **PsycLIT** gibi psikoloji alanının önde gelen yayın indekslerinde listelenmektedir. 1995 yılından itibaren de **Social Sciences Citation Index** kapsamına alınarak uluslararası nitelik kazanmıştır. Bu dergide yayınlanan yazılar, Türkiye Bilimler Akademisi tarafından da uluslararası özgün yayın olarak kabul edilmekte ve Akademinin uluslararası yayınları özendirme fonu tarafından ödüllendirilmektedir. TPD, yılda iki sayı (Haziran ve Aralık) ve iki özel sayı ekiyle yayınlanmaktadır.

Türk Psikoloji Yazıları

Akademisyenlerin, alanda çalışan psikologların ve lisans üstü öğrencilerin derleme niteliğinde olan ve ülkemizdeki sorunlara psikolojik bakış açısı ve çözüm önerileri getirme amaçlı yazılarına öncelik veren bir dergi 1988' de yayın hayatına başlamıştır.

Türk Psikoloji Bülteni

Üyelerimiz ve yakın meslek dallarındaki elemanlar arasında çeşitli haberlerin ve meslek sorunlarının, geleceğe yönelik araştırma ve eğitim programlarının tartışıldığı, disiplinlerarası bilgi alışverişinin gerçekleştirildiği bir yayın organı olarak gelişmektedir. TPB, 1994 yılından bu yana yılda iki kez; 1998 yılından itibaren de yılda dört kez olmak üzere yayınlanmaktadır. Tüm üye ve fahri üyelere ücretsiz gönderilir.

Kitaplar

Derneğimizde yayınlanan kitaplar, öncelikle alandaki Türkçe kaynak ihtiyacını karşılamak amacıyla hazırlanmaktadır. Ders kitapları ve çeşitli uzmanlık alanlarıyla ilgili kitaplar kadar genel okuyucuya yönelik kitapların da hazırlıkları devam etmektedir.

TPD'nin Yayınladığı Kitaplardan Örnekler

- Anormal Psikolojisi
- Evrimsel Psikolojiye Giriş (Dylan Evans ve Oscar Zarate)
- Koşullama ve Öğrenmenin Temelleri (Michael Domjan)
- Geçiş Döneminde Türkiye: Değişim, Gelişim Tutumlar ve Değerler (Fatma Başaran)
- Psikolojiyi Anlamak (Charles G. MORRIS)
- Bilişsel - Davranışçı Terapiler (3. Basım)
- Psikometri Üzerine Yazılar (Adnan Erkuş)
- Anormal Davranışlar Psikolojisinde Vak'a Çalışmaları
- Bilişsel Terapi Temel İlkeler ve Ötesi (Judith S. Beck)
- Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler (Necla Öner)
- Psikoloji Terimleri Sözlüğü
- Kısa Süreli Grup Psikoterapileri: İlkeler ve Teknikler (Irwin D. Yalom)
- Stresle Başa Çıkma: Olumlu Bir Yaklaşım (3. Basım)

- Cinsel Tedaviler El Kitabı
- Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme
- Sağlık Psikolojisi: Giriş
- Çocuk, Kayıplar ve Yas
- Türkiye'de Yönetim, Liderlik ve İnsan Kaynakları Uygulamaları
- Endüstri ve Örgüt Psikolojisi (2. Basım - 1. CİLT)
- Endüstri ve Örgüt Psikolojisi 2. CİLT
- Yönetim Eğitimi Alıştırmaları: Kuramdan Uygulamaya
- MMPI Uygulama ve Yorumlama Rehberi (2. Basım)
- Tek Denekli Araştırma Yöntemleri
- Eğitimde ve Psikolojide Ölçme Standartları
- Zihinsel Özürlüler İçin Beceri Saptama Formu
- VIII. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları
- IX. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları

Broşürler

Kurum ve kuruluşlara, diğer meslek elemanlarına, halka ve öğrencilere yönelik olarak hazırlanmış broşürler ile dernek, derneğin yayınları, mesleğin uzmanlık ve uygulama alanları tanıtılmaktadır. Psikolojik hizmet amaçlı broşürler ile de bu hizmetlerden yararlanacak kişilerin aydınlatılmasına çalışılmaktadır.

TPD'nin Yayınladığı Broşürlerden Örnekler

- Depremin psikolojik sonuçlarını tanıma ve hafifletme
- Depremlerden etkilenen çocuklarınıza nasıl yardımcı olabilirsiniz: Anne baba el kitabı
- Afetler ve ilişkilerimiz
- Afetler ve temel duygularımız
- Çocuklarda yas: Anne baba el kitabı
- Afet bölgelerinde çalışan yardım ekiplerinin karşılaşılabilecekleri psikolojik sorunlar ve bazı çözüm önerileri

TPD 1999 Marmara Depremi Etkinlikleri

Genel Merkezde ve Şubelerde Yapılan Çalışmalar

- Broşürlerin hazırlanması
- En azı 20.000 olmak üzere 6 farklı broşür hazırlanmış, basılmış ve alanda dağıtılmıştır,
- Eğitim programının hazırlanması,
- Kriz merkezleriyle ilişkiler,
- Eğiticilerin eğitimi,
- Alana gideceklerin izinlerinin alınması,
- Alana gönderilen ekiplerin eğitimi,
- Alandan dönenlerin bilgilendirilmesi,
- Eğitim programlarının revizyonu,
- Toplumun medya aracılığıyla bilgilendirilmesi,

Deprem Bölgesinde, Çadırkent ve Prefabriklerde Yapılan Çalışmalar

- Çocuklarla, gençlerle, yetişkinlerle ve yaşlılarla çalışmalar
- Askerlerle/polislerle, işçilerle, sağlık görevlileriyle ve çadırkent görevlileriyle çalışmalar

TPD Deprem Hizmetleri Eğitim Programları

- Alana gidenlerin eğitimi
- Eğiticilerin eğitimi
- Diğer meslek elemanlarının eğitimi

İnternette Türk Psikologlar Derneği

İnternet: www.psikolog.org.tr

E-posta: bilgi@psikolog.org.tr

- Psikoloji kaynaklarına anında erişim
- Kitap, dergi, kurs duyuruları
- Kamuoyuna ve profesyonellere yönelik makaleler
- Türk Psikoloji Dergisi makale özetleri
- İnternet üzerindeki diğer psikoloji kaynaklarına bağlantılar
- Halka yönelik broşürlerle pratik psikoloji bilgilerinin verilmesi

Gerçekleştirilen Projeler

1. **1999-2000 Marmara Depremi Psikolojik İlk Yardım Projesi**
2. **2000-2001 Türk Silahlı Kuvvetleri İçin Bir Kişilik Testi Geliştirmeye Yönelik Dört Aşamalı P.**
3. **2000-2000 Marmara Depreminden Etkilenenlerin Başaçıkma Kapasitelerinin Geliştirilmesi**

1. Marmara Depremi İlk Yardım Projesi

Projenin Adı: Marmara Depremi Psikolojik İlk Yardım Projesi

Projenin Gerçekleştirildiği Yer: Ankara (Koordinasyon) Marmara Bölgesi (Uygulama)

Proje İçinde Yer Alan İnsan Kaynakları: Travma konusuyla ilgilenen üniversite psikoloji bölümleri öğretim elemanları, alanda çalışan psikologlar, psikoloji öğrencileri, çocuk psikiyatristleri, sosyal çalışmacılar, rehber öğretmenler

Projeyi Destekleyen Kuruluş: UNICEF

Projede Çalışan Kişi Sayısı: 800 Gönüllü

Başlangıç Tarihi: Eylül 1999

Tamamlanma Tarihi: Nisan 2000

Proje Yürütücü Kurulu ve İşlevleri:

Prof. Dr. Nesrin Şahin (Proje Yürütücüsü)

Prof. Dr. Nail Şahin (Proje Yürütücüsü)

Dr. Psk. Ayşegül Batıgün Durak (Sayman)

Uzm. Psk. Aynur Şahin (Yönetici Sekreter)

Uzm. Psk. Banu Yılmaz (Asistan)

Projenin Kısa Tanımı: Deprem bölgesinde çalışacak gönüllü psikologların saptanıp, ihtiyaçlarının giderilmesi ve alana gönderilip hizmet vermelerinin sağlanması. İkincil travma yaşamamaları için de gerekli önlemlerin alınması.

2. Türk Silahlı Kuvvetleri İçin Bir Kişilik Testi Geliştirmeye Yönelik Dört Aşamalı Proje

Projenin Adı: Türk Silahlı Kuvvetleri için bir kişilik testi geliştirmeye yönelik dört

aşamalı proje

Projenin Gerçekleştirildiği Yer: Ankara

Proje İçinde Yer Alan İnsan Kaynakları: Test geliştirme konusunda uzmanlaşmış üniversite psikoloji bölümü öğretim üyeleri
Projeyi Destekleyen Kuruluş: Türk Silahlı Kuvvetleri

Projede Çalışan Kişi Sayısı: 9 (Dokuz)

Toplam: 6 Ay (Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları dahildir)

Başlangıç Tarihi: Ağustos 2000

Tamamlanma Tarihi: Ocak 2001

Proje Yürütücü Kurulu ve İşlevleri:

Prof. Dr. Nail Şahin (Danışman)

Prof. Dr. Nesrin Şahin (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Canan Sümer (Koordinatör)

Doç. Dr. Nebi Sümer (Asistan Koordinatör)

Projenin Kısa Tanımı: Bu proje, Türk Silahlı Kuvvetlerine askeri okullar dışından alınacak üniversite mezunlarının seçimi sırasında kullanılacak çok boyutlu bir kişilik ölçeğini geliştirmeye yöneliktir.

3. Marmara Depreminden Etkilenenlerin Başa Çıkma Kapasitelerinin Geliştirilmesi

Projenin Adı: Marmara depreminden etkilenenlerin başa çıkma kapasitelerinin geliştirilmesi

Projenin Gerçekleştirildiği Yer: Ankara (Koordinasyon), Sakarya, Yalova, Bolu, Düzce, Kocaeli

Proje İçinde Yer Alan İnsan Kaynakları: Üniversite psikoloji bölümlerinden 4 öğretim elemanı ve onların yetiştirdiği 15 merkezi eğitici

Projeyi Destekleyen Kuruluş: UNDP

Projede Çalışan Kişi Sayısı: 19 (Ondokuz)

Başlangıç Tarihi: Haziran 2000

Tamamlanma Tarihi: Aralık 2000

Proje Yürütücü Kurulu ve İşlevleri:

Prof. Dr. Nuray Karancı (Proje Yürütücüsü)

Prof. Dr. Bahattin Akşit (Proje Yürütücüsü)

Doç. Dr. Belgin Ayvaşık (Proje Yürütücüsü)

Psy. Metin Özdemir (Sekreteryaya)

Projenin Kısa Tanımı: Proje, Marmara ve Düzce depremlerinden etkilenen depremzedelerin başa çıkma kapasitelerini geliştirmeyi ve psikolojik hazırlık boyutunun da katılmasıyla "Depremlere Hazırlık Programlarının" içeriğini genişletmeye yönelik bir model oluşturmayı hedeflemiştir.

PSİKOLOJİ MESLEK YASASI

Giriş

Meslek yasaları, belirli bir meslek alanındaki **meslek elemanlarının haklarını** ya da o meslek grubunun verdiği **hizmetlerden yararlananların haklarını** korumak üzere, hükümetler düzeyinde onaylanan düzenlemeleri ve yaptırımları içeren resmi kararlardır. Diğer deyişle, bazı yasalar, **ünvan yasalarıdır** ve belirli bir mesleği icra yetkisini, sadece o mesleğin elemanlarına verir. Meslek dışından kişiler bu ünvanı kullanarak meslek icra ederlerse, yasaların öngördüğü cezalara çarptırılırlar. Bazı yasalar da belirli bir meslekle ilişkili uygulamaların o meslek içinden hangi koşullara sahip kişilerce yapılması gerektiğini belirlerleyen **uygulama standartları** yasalarıdır. Bu standartlara uymayan meslek elemanlarının, söz edilen türde uygulamaları yapmaları engellenerek, standartların dışında icrada bulunmaya çalışanlar cezalandırılır. Bazı yasalar da hem ünvanları korur hem de uygulama standartlarını düzenler.

Meslek yasaları, uygulama standartlarını düzenlerken, genellikle o mesleğin gelişimisağlayacakşekilde,“çerçevayasalar” biçiminde çıkarılırlar. Düzenlemelerin ayrıntılıyönleriiseyönetmeliklere bırakılır. Her ülkede bir meslek yasası çıkarılırken, o meslek alanında yasa öncesi dönemde meslek icra etmiş olanların müktesep haklarını da korumaya dikkat edilir. Bu konu da yürürlükle ilgili maddelerde belirtilir. Bu kişilerin verdiği hizmetlerin yasada belirtilen koşul ve standartlarla eşdeğerliliklerini belirlemek üzere, sınırlı bir süre için,“grandparenting” adı verilen bir uygulama yapılmaktadır., meslek örgütünün belirleyeceği koşulları yerine getirmiş olanlar ya da belirlenmiş bir süre içinde eksikliklerini tamamlayarak yerine getirenler de o yasanın verdiği haklardan yararlanırlar.

Psikologların Yasaları: Uluslararası Durum

Psikoloji tarihine bakıldığında, psikologların ilk örgütlenme çabasının ABD’de Amerikan Psikologlar Derneği’nin (APA) 1892 yılında kurulmasıyla başladığını görürüz (Leahey, 2001). Almanya’daki meslek örgütünün oluşturulması ise 1904 tarihine rastlar. APA’nın 1945 tarihinden itibaren, kendisine henüz bir yasal yetki verilmeden önce bile, üniversitelerdeki psikoloji bölümlerinin doktora programlarına onay veren tek kuruluş olarak işlem yaptığı ve daha sonra da 1947 de Hükümetler ve Yüksek Öğretim Kurumu nezdinde bu yetkiyi resmen aldığı bilinmektedir (Şahin, 1994). ABD’deki ilk psikoloji yasası, Connecticut Eyaletinde 1945 tarihinde çıkarılmıştır (Şahin, 1995). Avrupa’da da ilk bağımsız ‘Psikoloji Yasası’ nın çıkarılıştarihi 1973 de Norveç’te gerçekleşmiştir. Almanya’daki yasa ise 1985’te çıkarılabilmıştır. Görüldüğü gibi yasa oluşturma çabaları genellikle, meslek örgütlerinin oluşmasından çok daha sonraki dönemlere rastlamaktadır. Ancak yine bilindiği gibi, yasa ile getirilen düzenlemeler sonucunda, psikoloji biliminin ve mesleğinin, birbirlerini besleyen süreçler olmaları nedeniyle, her ikisinin de ilerlemesi hızlanmaktadır.

ABD’deki meslek yasaları aynı anda hem ünvanı koruyan hem de uygulamaları düzenleyen yasalardır. Tüm eyaletlerdeki yasalarda “psikolog” ünvanı, psikolojinin çeşitli alanlarındaki uzmanlık (master) derecesine bağlanmıştır. Ancak serbest meslek icrası için iki eyalet dışındaki tüm eyaletlerde, doktora derecesi koşulu ve eyaletlere göre yenilenme süresi değişen, APA tarafından hazırlanan bir “Eyalet Lisans Sınavı” getirilmiştir.

Avrupa’daki durum ise biraz daha farklıdır. Kimi ülkede sadece ünvanı koruyan bir

Türkiye'deki Psikologlar İçin Bir Yasa Neden Gerekli?

Yaşanan Sorunlar

yasa varken kimi ülkelerde de hem ünvanı koruyan hem de uygulamaları düzenleyen yasalar bulunmaktadır. Ancak, 6 Mayıs 1998'de Roma'da yapılan bir toplantıda, Uluslararası Uygulamalı Psikoloji Birliği (International Association of Professional Psychology) başkanı, 1992'den itibaren Avrupa'da psikologların diğer meslek erbabı gibi serbest dolaşımından söz ederek, ortak ilkeler üzerinde durmuştur. Bunun üzerine, TPD'nin de üye olduğu EFPPA (Avrupa Profesyonel Psikologlar Birlikleri Federasyonu), bir ortak **Avrupa Diploması** için gerekli standartları saptamak üzere, ampirik araştırmalara dayalı yoğun bir çalışma başlatmıştır. İki binbir yılında tamamlanan bu standart saptama işemi, Avrupa Birliğine bağlı ve aday ülkelerin, önce meslek örgütlerine, daha sonra da Yüksek Öğretim Kurumları'na gönderilerek, hem meslek örgütlerinden hem de üniversite psikoloji bölümlerinden görüş istenmiştir. Söz konusu bu döküman TPD tarafından da Türkçeleştirilerek, üyelerinin bilgi ve eleştirilerine, Türk Psikoloji Bülteni'nin 22. sayısında sunulmuştur (Şahin, 2001).

Bu dökümanda, tüm Avrupa için, psikoloji eğitiminin 3+2 modeline eşdeğer gelecek bir çerçeveye oturtulması ve "**psikolog**" ünvanının, bu 5 yıllık, kuramsal ve uygulamalı derslerle donatılan ve 6 aylık staj dönemini de içeren bir eğitimden sonra, uzmanlık derecesiyle birlikte verilmesi önerilmektedir. Serbest çalışma ise bu 5 yıllık uzmanlık derecesiyle tamamlanan eğitimin üzerine, en az bir yıllık süpervizyonlu uygulama koşuluna bağlanmaktadır. Bütün bunların yanında, tüm psikologlar için meslek örgütünün belirleyip onaylayacağı "sürekli eğitim" kurslarının da sürdürülmesi beklenmektedir. Önümüzdeki bir kaç yıl içinde (2003'e kadar) üye ve aday ülkelerin de bu standartları kendi ülkelerinde uygular hale gelmeleri hedeflenmektedir.

Psikoloji bütün dünyada tanınan **temel bir bilimdir**. Bu bilim alanı içinde, insan davranışlarının temelindeki *zihinsel ve duygusal süreçler*, her bağlamda ve her görünümünde incelenir; bunlar, zihinsel etkinliklerden başlayarak, psikofizyolojik ve duygusal tepkileri, motor ve sözel davranışları içerir. Psikoloji, *normal* davranışları olduğu kadar, bireyin kendi kendisiyle ya da diğerleriyle ilişkilerini etkileyen, belirli bozuklukları içeren, *anormal* davranışları da inceler.

Psikoloji aynı zamanda, psikoloji bilimi içinde elde edilen bilgilerin, belirli yetenek ve becerilerle bütünleştirilerek, insan *tutum ve davranışlarının değiştirilmesine ve problemlerinin çözümüne* yönelik uygulamaların yapıldığı, **bağımsız bir meslek alanıdır**. Üniversitelerde temel psikoloji eğitimi tamamlayanlar, isteğe bağlı olarak psikolojinin çeşitli alt alanlarında uzmanlaşabilirler.

Psikologluk, ülkemizde, genellikle sağlık hizmetleri kapsamında düşünülmektedir. Oysa psikolojinin **sağlıkla doğrudan ilişkili olan alanları**, "*klinik psikoloji*", "*nöropsikoloji*", "*psikofarmakoloji*" ve "*sağlık psikolojisi*"dir. Psikolojinin pek çok alanı ise **sağlık hizmetleri dışında** kalmaktadır. Örneğin, "*trafik psikolojisi*", "*endüstriörgüt psikolojisi*", "*çevre psikolojisi*", "*okul psikolojisi*", "*adli psikoloji*", "*sosyal psikoloji*", "*gelişim psikolojisi*", "*deneyel psikoloji*" ve "*psikometri*" gibi pek çok diğer uzmanlık alanı mevcuttur. Psikoloji bilgilerinin uygulandığı alanlar arttıkça, bu uzmanlık alanlarına yenileri de eklenmektedir.

Türkiye'deki psikoloji eğitiminin 1930'larda başlamasına, İstanbul, Boğaziçi, Ege, Ankara, Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerinden

“Psikoloji bütün dünyada tanınan temel bir bilimdir.”

“Psikoloji aynı zamanda, psikoloji bilimi içinde elde edilen bilgilerin, belirli yetenek ve becerilerle bütünleştirilerek, insan tutum ve davranışlarının değiştirilmesine ve problemlerinin çözümüne yönelik uygulamaların yapıldığı, bağımsız bir meslek alanıdır.”

psikoloji derecesi alan yüzlerce psikoloji mezununun, ülkemizdeki çeşitli resmi ve özel kuruluşlarda çalışıyor olmalarına karşın, **bu mesleğin ve temsil ettiği uzmanlık alanlarının henüz standart bir tanımı yoktur.** Her kurum, kendi doğasına ve bu alanı tanıma derecesine göre, kendi tanımını yapmakta ya da **1983 tarihinde düzenlenmiş** (psikoloji alanındaki yukarıda sözü edilen, “trafik psikolojisi”, “endüstriörgüt psikolojisi”, “çevre psikolojisi”, “okul psikolojisi”, “adli psikoloji” vb. çağdaş gelişmeleri, yeni uzmanlık alanlarını kesinlikle yansıtmayan), ve “klinik psikoloji”, “nöropsikoloji”, “psikofarmakoloji” ve “sağlık psikolojisi” gibi, sağlıkla ilgili psikoloji uzmanlık alanları için bile çok dar kapsamlı kalan, “**Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği**”ndeki tanımı kullanmaktadırlar.

Bu durum ise bir yandan, psikologluk görevini yapan kişilerin ve onların amirlerinin **beklentileri arasındaki çatışmalara, belirsizliklere**, yol açarken, diğer yandan da dörtaltı yıllık eğitimi sırasında bu alanın çeşitli bilgileriyle donatılmış olan kişilerin bilgi, beceri ve enerjilerinin tam kapasiteyle uygulamaya aktarılamamasına, dolayısıyla, ülkemiz açısından **büyük bir israfa** yol açmaktadır. Ayrıca, bir kaç psikoloji dersi alarak başka alanlardan mezun olmuş, ancak, **psikoloji derecesi bulunmayan kişiler** de bu belirsizlikler nedeniyle, psikolog kadrolarına atanmakta, bu kişilerden hizmet alan insanlar da **potansiyel bir tehlike** ile karşı karşıya kalmaktadır (Hatalı bir test uygulaması sonucunda, bir çocuğu “zeka özürdür”, bir hastayı da “psikotiktir” diye tanımlamak ya da intihar riski içinde olan birine yapılan yanlış bir müdahale sonucu onun ölümüne sebebiyet vermek, ya da zihinsel becerileri uygun olmadığı halde sürücülük ehliyeti elinden alınmış olan birinin yeniden trafığa çıkmasına izin vermek gibi).

Bir başka sorun da psikoloji biliminin ve psikologluk mesleğinin yeterince tanınmaması nedeniyle, psikologların (trafik alanında çalışan psikologların bile), Sağlık Bakanlığı genelgeleriyle, psikiyatri uzmanı sorumluluğu altında çalışmaya zorlanmalarıdır. Bu durum, hem çeşitli kurum ve kuruluşlarda çalışan, hem de özel çalışan psikologlar için geçerlidir. Yeterliliği olup, serbest serbest meslek icra etmeye kalkanlar, meslek uygulamalarını düzenleyen bir yasa olmadığı için, engellenmekte; yasal boşluklardan yararlanıp da bu işi yapmaya kalkışanların da karşısına, halihazırda varolan, ancak meslek olarak sadece hekimlere tedavi hakkı tanıyan, 1928 tarihli ve 1219 sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun çıkarılmaktadır.

Oysa ki bilindiği gibi, bu Kanunun çıktığı dönemde, psikologluk dünyada bile tam anlamıyla bilinmiyordu; ülkemizde psikolog yetiştiren bir bölüm yoktu. Günümüzde ise psikoloji, dünyanın tüm gelişmiş ülkelerinde saygınlık kazanmış, gerek koruyucu ruh sağlığı alanındaki, gerek davranış bozukluklarının değiştirilmesindeki, gerekse üretim alanında verimliliği artırma uygulamalarındaki etkililiği, bilimsel araştırmalarla kanıtlanmış, **bağımsız bir "temel bilim" ve "meslek alanı"dır**. Ülkemizdeki Psikoloji Bölümlerinin çoğunda eğitim veren öğretim üyelerimiz de ya o gelişmiş ülkelerde yetişmiş ya da o ülkelerde yetişenlerin yetiştirdikleri kişilerdir. Bu yüzden, bu meslek alanının potansiyelinin yeterince kullanılamamasının zararını, sadece psikologlar değil, genç yaşlı, toplumumuzu oluşturan tüm insanlarımız görmektedir.

Yasalarla düzenlenen mesleki uygulama standartları olmadığı sürece, psikologluk mesleğinin, alanın kendi içinden gelen, ancak bağımsız meslek icrası için yeterliliği onaylanmamış kişilerce kötüye kullanımı da gözlenebilen diğer

sakıncalardan (Klinik psikolojide uzmanlık almamış ve gerekli diğer koşulları yerine getirmemiş birinin, bu alanda serbest meslek icra etmeye kalkışması gibi ya da uzmanlığı Endüstri Örgüt Psikolojisi gibi farklı bir alanda olduğu halde Klinik Psikoloji uzmanlık alanında çalışmaya kalkan bir psikolog gibi).

Psikoloji bilgilerinin uygulamaları, insanın bireysel ve sosyal yaşamını etkileyecek türdeki karar ve müdahaleleri içerdiğinden, **psikoloji eğitimi ve uygulamalarındaki standartların, mesleğin ahlak ilkelerinin, bir yasa ile koruma altına alınması, mesleğin taşıdığı önemli toplumsal sorumluluk** açısından çok önemlidir.

Ayrıca, üyesi olmak için müracaat ettiğimiz **Avrupa Birliği** ülkelerinde, Türk psikologların da çalışabilmeleri için Avrupa psikologları için belirlenen standartlara ve ilkelere uymak gerekmektedir. Bunun için de psikolojiyi **"yardımcı bir tıp mesleği" olarak değil, tüm dünyada olduğu gibi, kendi başına temel bir bilim ve meslek dalı** olarak kabul ederek, ihtiyaç duyulan psikoloji eğitim ve uygulamaları standartlarının saptanması ve yasal çerçeveye oturtulması, öncelik kazanmalıdır.

Yukarıda söz edilen bütün bu sorunlar ve Türkiye'nin Batı'ya açılmaya çalıştığı şu günlerde, diğer alanlarda olduğu gibi, psikoloji alanında da çağdaş standartların uygulanması gerekliliği göz önünde bulundurularak, psikolojinin çeşitli uzmanlık alanlarında verilen hizmetlerin koşul ve esaslarının belirlendiği bir "Meslek Yasası"nın **ACİL** olarak çıkarılması gerekliliği vardır.

Türkiye’de Psikologlar İçin Bir Yasa Çıkarma Serüvenimiz

Kısa Tarihçe

Türkiye’de yaşayan psikologların mesleki örgütlenme, ünvanı koruma ve yasa hazırlıkları tarihçesini, a) *resmi yazılara dökülmeden önceki dönem* ve b) *resmi yazışmalarla sürdürülen dönem* şeklinde düşünmekte yarar vardır.

Resmi yazışmaların henüz başlamadığı, ancak kişisel ilişkilerle ve daktiloda genellikle bir nüsha olarak yazılmış ve dosyalanamamış yazılarla sürdürülen bu çalışmaları, 1974 sonu ve 1975 başına kadar götürebiliriz. Daha henüz Devlet Personel Rejimi içinde “psikolog” kadrosunun bile olmadığı bu dönemde, aynı anda Ankara Üniversitesi DTCF Psikoloji Bölümü ile Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünden bazı öğretim elemanlarının, birbirlerinden bağımsız olarak başlattıkları, daha sonra birleşerek 15 kişilik bir ekip içinde sürdürdükleri, mesleki örgütlenme ve yasa oluşturma girişimleri vardır. Bu girişimler, genellikle, psikologlar için bir yasa konusunun hemen her yıl, o dönemin Sağlık Bakanlığı’na yapılan ziyaretlerde aktarılması biçiminde olmuştur. **Sağlık Bakanlığı da hemen her seferinde konuyu, diğer sağlık personeli sorunları ile birlikte ele alınması gerekçesiyle, gündeminden çıkarmıştır.** 1977 sonu ve 1977 başında ise bir taslak yasa, o dönemin Milli Eğitim Bakanı aracılığıyla, Parlamente’ye iletilmek üzereyken işlemler, sorunun sağlık konusunu ilgilendirdiği gerekçesiyle, Sağlık Bakanlığı tarafından durdurulmuştur. Sayın Demirel’in başbakanlığı döneminde de kendisi birkaç kez ziyaret edilip, sorun anlatılmış, ilgilenilme sözü alınmış, ancak daha ileri bir gelişme olamamıştır. Resmi yazışmalar ve dosyalama işlemleri ise meslek örgütümüz olan Psikologlar Derneği’nin kurulup, kurumsallaşma

“...Türkiye’nin Batı’ya açılmaya çalıştığı şu günlerde, diğer alanlarda olduğu gibi, psikoloji alanında da çağdaş standartların uygulanması gerekliliği göz önünde bulundurularak, psikolojinin çeşitli uzmanlık alanlarında verilen hizmetlerin koşul ve esaslarının belirlendiği bir “Meslek Yasası”nın ACİL olarak çıkarılması gerekliliği vardır.”

aşamasına geçmesinden sonra başlamıştır. Aşağıda, bu dönemde, YÖK tarafından “psikolog” ünvanını korumaya yönelik olarak alınmış kararların ve psikologlar yasasını çıkarmaya yönelik çalışmaların, resmi belgelere dayalı tarihçesi verilecektir.

Ünvanı Korumaya Yönelik Kararlar

- **02. 01. 1984:** YÖK tarafından alınan bir kararla “psikolog” ünvanının ancak üniversitelerin edebiyat ve fenedebiyat fakültelerinin psikoloji bölümlerinden mezun olanlara verilebileceği belirlenir.
- **13. 02. 1985/ 15. 09. 1988/ 10. 05. 1989, 23/ 11. 1989/ 25. 09. 1991:** YÖK bir önceki kararını destekleyici yeni kararlar alır.
- **1989/1990:** T.C. Danıştay’ın 301 ve /372 sayılı kararları ile YÖK kararları bağlamında kararlar vererek bazı aleyhte davaları sonuçlandırdı.
- **20. 02. 1990/ 26. 02. 1990:** Üniversitelerarası Kurul’un psikolog ünvanını korumaya yönelik kararları.

Meslek Yasası Çıkarmaya Yönelik Çalışmalar

- **1989:** O dönemde, başkanlığı bir Psikiyatristte olan İstanbul Psikoloji Cemiyeti (Derneği), psikologların ünvanları, çalışma koşulları ve uzmanlaşmalarını açıklığa kavuşturacak bir yasaya duyulan ihtiyaç çerçevesinde, psikologluğu bir “yardımcı tıp mesleği” olarak tanımlayarak, bir “çerçeve yasa” taslağı kaleme almıştır. Bu bilgiyi alan, Ankara’daki Psikologlar Derneği, psikolojinin temel bir bilim olduğu, psikologluk mesleğinin ise bu bağımsız bilim dalı içinde uzmanlaşmaya bağlı olduğunu ileri sürerek, farklı bir yasa taslağı hazırlamıştır.

Daha sonra Ankara TPD’nin çeşitli vesilelerle İstanbul’dan, İzmir’den meslekdaşlarıyla yaptıkları toplantılarda, taslak yasa, beş kez değiştirilmiş ve son

haline getirildikten sonra, TBMM’ye sunulmak üzere, dönemin Zonguldak milletvekili Köksal Toptan’a verilmiştir. Hazırlanmış olan bu yasa tasarısı, psikolojiyi bir temel bilim olarak tanımlayan, aynı anda hem ünvanı koruyup, hem de psikoloji uygulamalarını düzenleyen bir tasarıdır. Bu tasarıda psikologluk ünvanı, üniversitelerin edebiyat ve fenedebiyat fakültelerinin psikoloji bölümlerinden mezun olanlar için önerilirken, klinik psikoloji alanında serbest çalışma, klinik psikoloji alanında doktora derecesine bağlanmıştır.

- **1990:** Tasarı, bürokratik süreç içinde TBMM ilgili dairesi tarafından Sağlık Bakanlığı da dahil olmak üzere çeşitli bakanlıklara, üniversitelere, genel müdürlüklere ve YÖK’e yollanarak görüşleri istenmiştir. Görüşlerin büyük bir çoğunluğu olumlu olmuştur. Ancak, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün yapmış olduğu bir toplantıda ünvan konusunda tartışmalar çıkmış ve eğitim fakülteleri Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü mezunlarının da bu yasa kapsamı içine alınması görüşü dile getirilmiştir. Köksal Toptan tarafından TBMM’ye sunulan bu yasa teklifi, çeşitli eksiklikleri olduğu gerekçesiyle, o dönemin Hükümeti tarafından olumsuz karşılanmıştır. Daha sonra da hükümet değişince kadük kalmıştır.

- **1992:** Yeni bir tasarı, bu kez de Başbakanlık tarafından hazırlanıp, Bakanlar Kurulu’nca da kabul edilerek TBMM komisyonlarında görüşülmek üzere yollanmıştır. Bu tasarının da içeriği diğerine benzemekle beraber, bir önceki teklifteki eksiklikler tamamlanmıştır. Ancak bu tasarı, TBMM Adalet Komisyonu’nda görüşülmek üzere geldiğinde, A.Ü Eğitim Fakültesi’nin Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü’nden bir grubun girişimiyle ünvan konusuyla ilgili madde değiştirilerek, “eğitim fakülteleri

eğitimde psikolojik hizmetler bölümü mezunlarının da psikolog sayılacağı" ibaresi eklenmiştir. Daha sonraki üç aya yakın süre içinde, TPD Yönetim Kurulu Üyeleri, Üniversitelerimizin Psikoloji Bölümü Öğretim Üyelerinden bir kısmı, TBMM içinde, bu maddenin değiştirilmesi için tek tek milletvekillerini dolaşmışlar, konuyu anlatmaya çalışmışlar, komisyon toplantılarına katılmışlardır.

Bu çalışmalar sırasında, bir yandan da TPD içinde, İstanbul'dan, İzmir'den ve Ankara'dan çok sayıda meslekdaşlarımızla yapılan görüşmeler sürdürülmüş ve yasa teklifinin, serbest çalışma koşulları ile ilgili maddesinde de bir değişiklik yapılmıştır. Serbest meslek icrası için öngörülen doktora derecesi koşulu, Avrupa ülkelerindeki uygulamalar ve ülkemizini de koşulları dikkate alınarak, yüksek lisans derecesine indirilmiştir. Ancak, klinik psikoloji alanında serbest meslek icrası için, yurt dışındaki çeşitli ülkelerin de yasaları göz önünde bulundurularak, klinik psikolojide uzmanlık derecesi üzerine en az bir yıllık, süpervizyonlu uygulama koşulu getirilmiştir. Bu değişiklik önermeleri de ilgili Komisyonlara iletilmiştir.

TBMM Sağlık Komisyonu, söz konusu bu tasarının, dönemin Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanmakta olan, Sağlık Reform Yasası tasarısı ile birlikte tartışılmasının uygun olacağı kararını almış ve gündeminden çıkarmıştır. Daha sonra, yine bir hükümet değişikliği sonucunda yasa teklifimiz, ikinci kez kadük olmuştur.

• **1996:** Tasarı, TPD tarafından'da bu kez de Sağlık Bakanlığı'na iletilerek TBMM'ye bakanlık tarafından gönderilmesi için onay alınmıştır, ancak bu onay yazısı, Bakanlık içinde kaybolmuştur (!). Daha sonra da bakan değişikliği nedeniyle, konunun üzerine gidilmemiştir.

• **1999:** Sağlık Bakanlığı, TPD'ye yasanın görüşülmesinin istenip istenmediğini sormuş. TPD'nin olumlu yanıtına rağmen, bakanlıktan bir sonuç çıkmamıştır.

• **07. 05. 2001:** Eski Sağlık Bakanlarından, DSP'li Balıkesir Milletvekili Mustafa Güven Karahan'ın, bu tasarımı yeniden TBMM'ye sunduğu bilgisi alınmıştır. TPD'nin söz konusu Milletvekili ile yaptığı görüşmeler sonucunda bu işlemin kendi inisiyatifi ile başlatılmış olduğu öğrenilmiştir.

• **10. 05.2001:** Tasarı TBMM Kanun ve Kararneler biriminden, TBMM Adalet ve Sağlık Komisyonları'nda görüşülme üzere gönderilmiştir. Halihazırda, Adalet Komisyonu Başkanı olan DSP, Kütahya Milletvekili Emin Karaağa ve Sağlık Komisyonu Başkanı olan Aydın Milletvekili Ertuğrul Kumcuoğlu tarafından komisyonlarda bekletilmektedir .

Elimizdeki bu "Taslak Yasa" Birinci Ulusal Psikoloji Kurultayı'nda katılımcılarla paylaşılmış, maddeler tek tek tartışılıp öneriler alınmıştır. Bu Bülten yayına girinceye kadar ise yapılanlar şöyledir: Kurultay'daki öneriler derlenip, Kurultay katılımcılarına ve Şubelerimiz'e gönderilmiş onların son değerlendirmeleri istenmiştir. Daha sonra gelmiş olan bu değerlendirmelerle birlikte, Yeni Medeni Kanunu yazıp, TBMM'ye sunan avukatlardan Prof. Dr. Ahmet Kılıçarslan'dan alınan 4 saate yakın danışmanlık ile Psikologlar Yasası Taslağı son haline getirilmiş ve bir kez daha Şubelerimizle paylaşılmıştır. Şubelerimizden gelen geribildirimler son olarak, 16 Ocak 2002 tarihinde Dernek Genel Merkezi'nde yapılan bir toplantıda gözden geçirilmiş ve Kurultay'ın Genel Merkez Yönetim Kurulu'na vermiş olduğu yetki doğrultusunda son haline getirilmiştir. Bu son taslak 21 Ocak 2002'de Sağlık Bakanlığı'na yeniden sunulacaktır.

Bütün bu gelişmelerin yanında, şu sıralarda Sağlık Bakanlığı'nın, 1928 tarih, 1219 Sayılı Tababet ve Şuabatı San'atlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun'u ile ünvanları ve uygulamaları korunmuş olan, **hekimler, diş hekimleri ve veterinerler dışındaki** "diğer sağlık personeli" için, ortak bir "**çerçeve yasa**" tasarısı hazırlıkları içinde olduğu da bilinmektedir. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün, söz konusu "diğer sağlık personeli" kapsamına giren, diyetisyenler, fizyoterapistler, sosyal çalışmacılar, hemşireler, vb. ile yaptığı toplantılara, TPD de katılmıştır. Ancak, Psikoloji gibi, çok geniş kapsamlı bir temel bilimin çok geniş ranjdaki çeşitli uygulama alanları göz önünde bulundurulduğunda, böyle bir "**çerçeve yasa**"nın psikologların tümünü kapsamasının, uzun vadede mesleki uygulamalarımızı sınırlandıracağı kaygısı kendilerine iletilmiştir. Çerçeve yasa yerine, Psikologlar için mesleki ünvanı koruyan ve psikoloji uygulamalarını düzenleyen münferit bir yasanın psikoloji için uzun dönemde daha yararlı olacağı düşünülmektedir.

Diğer Çalışmalar

Türkiye'de yasa oluşturmaya yönelik bu çalışmaların yanısıra, Türk Psikologlarına dünyadaki psikolojiyi, psikoloji yasaları ve kalite standartlarını tanıtmaya, böylelikle "kalite bilincini" aşlamaya yönelik ve 1994 yılından bu yana sürdürülen çabalara da Türk Psikologlar Derneği'nin iki sürekli yayınında rastlanabilir. Türk Psikoloji Dergisi'nin 1995'te Uluslararası Atıf İndeksi'ne alınması da bu çabaların somut göstergelerinden biridir.

Psikologlar Yasasının Gerçekleştirilmesine Yönelik Hedefler ve Stratejiler

- Psikologlar için ünvanı koruyan ve uygulamaları düzenleyen, halihazırda TBMM'de bekleyen yasa tasarısı I. Ulusal

*"Çerçeve yasa yerine,
Psikologlar için mesleki
ünvanı koruyan ve psikoloji
uygulamalarını düzenleyen
münferit bir yasanın psikoloji
için uzun dönemde daha yararlı
olacağı düşünülmektedir."*

Psikoloji Kurultay'ında tartışılmalı; Gelen görüşler ve önerilerden sonra bir konsensusa varılarak, yeniden elden geçirilmelidir. Bunun için de TPD içinde bir "Yasa ve Akreditasyon Kurulu" (TPDYAK) oluşturulmalıdır.

- TPDYAK içinde mutlaka, üniversite psikoloji bölümlerinden de öğretim üyeleri bulunmalı ve hazırlanacak bu taslak, bağımsız bir "Psikologlar Yasası"na ilişkin talebimizin nedenlerini, dünyadaki durumu ve yasa olmadığında neler olduğunu ve olabileceğini, çarpıcı bir şekilde anlatan gerekçe ile birlikte Sağlık Bakanlığı'na sunulmalıdır. Sağlık Bakanlığı'na aynı zamanda bir yasa çıkarma sürecinin ne kadar uzun ve zahmetli bir süreç olduğunu bildiğimiz de belirtilerek, yasa çıkarılıncaya kadar, Bakanlıktan bir genelge ile TPD'ye TPDYAK'ın hazırlayacağı ve Bakanlığın da onayladığı yönetmelikleri yürütme yetkisini vermesi, yurt dışındaki bazı emsaller de gösterilerek, Bakanlığa teklif edilmelidir.

- Bu yasa tasarısının geçmesi durumunda hazırlanacak bir yönetmelik için gerekli olacak, tasarıda sözü edildiği şekliyle," mesleğin serbest olarak icrası meslek örgütünün yönetmeliklerle belirleyeceği koşullar" da I. Ulusal Psikoloji Kurultay'ında tartışılmalı ve bir "yönetmelik taslağı" oluşturulmalıdır. Bu yönetmelik taslağı üzerinde de bir konsensusa varıldıktan sonra, I. Ulusal Psikoloji Kurultay'ı , yasa çıkıncaya kadar, TPDYAK'a resmi olmasa da bu düzenlemeleri yürütme yetkisi verme-li; meslekdaşlarımız da söz konusu düzenlemelere uymayı taahhüt etmelidirler.

- Bu yasa tasarısının geçmesi durumunda, yasanın geçtiği tarihte, hangi koşullara sahip olanların hangi haklardan yararlanabileceği ("müktesep hak koşulları") konusu da gündeme geleceğinden, I. Ulusal Psikoloji

Kurultay'ında bu koşullarla da ilgili bir taslak hazırlanmalı ve yine Meslek Örgütü tarafından yürütülmek üzere TPDYAK'a, resmi olmasa da bir yetki verilmelidir.

- Halihazırda alanda çalışıp da "müktesep hak koşulları"nu yerine getirememiş olanlarında bu haklardan yararlanabilmesi için, TPD Sürekli Eğitim Kursları yeniden gözden geçirilmeli ve Psikoloji Bölümlerinde çalışmakta olan öğretim üyeleri tarafından verilecek yeni kurslarla desteklenerek zenginleştirilmelidir.

- TPD Sürekli Eğitim Kurslarına üniversite öğretim üyeleri tarafından verilecek bu desteğin teşvik edilmesi için YÖK, akademik yükseltme koşullarında bu tür çalışmaları da kredilendirmelidir. YÖK'ü bu konuda ikna edebilmek için gelişmiş ülkelerde bu işlemlerin nasıl yapıldığı gösteren, kanıtlara dayalı, gerekçeli bir dosya hazırlanmalı; başka mesleklerin de kendilerini geliştirmelerinde önemli bir faktör olacağından, gerektiğinde bu konuda medyadan da destek istenmelidir.

Uluslararası Standartlara Göre Psikoloji Uzmanlık Alanları

Klinik Psikoloji ve Klinik Psikologlar

Klinik psikologlar, ergenlik dönemi uyum sorunları gibi kısa süreli krizlerden başlayıp, şizofreni gibi kronik sorunlara kadar çeşitli zihinsel, duygusal ve davranışsal sorunlarla ilgilenirler. Bazı klinik psikologlar uzmanlaşmalarına bağlı olarak, fobiler, depresyon gibi özel sorunlarla ilgilenirken, bazıları da gençler, çocuklar, yaşlılar, kadınlar, etnik azınlıklar, homoseksüeller ve benzeri özel gruplarla ilgilenirler.

EFPPA'nın (Avrupa Profesyonel Psikologlar Birlikleri Federasyonu), İspanya Yüksek Mahkemesi için hazırladığı bir dökümanda, klinik psikoloji aşağıdaki

gibi tanımlanmakta, klinik psikoloğun görevleri de aşağıdaki görüldüğü şekilde sıralanmaktadır (akt. Şahin, 2001).

“Klinik Psikoloji, psikoloji bilgi ve becerilerinin, kişinin kendisi ya da çevresiyle ilişkilerine yansıyan **davranış bozukluklarının** incelenmesi için kullanıldığı, bir özel uzmanlaşma alanıdır. Klinik psikoloji alanındaki bu uzmanlaşma, bozukluğu belirlemek üzere **tanı koymayı**, açıklamak üzere **psikopatolojik durumun analizini** ve sorunu ortadan kaldırmak ve önleyebilmek için de **tedavisini (değiştirilmesini)** içerir. Psikoloji alanında olmakla birlikte, Klinik psikoloji’nin kendine özgü psikodiagnostik yöntemleri, psikopatolojik modelleri ve psikoterapötik yaklaşımları vardır. Bu alan, çeşitli bilimsel bilgilerin, teknik becerilerin, kurumsallaşma ve sosyal açıdan farkedilip kabul edilme sürecinin tarihsel birikimi sonucunda gelişmiştir. Bu sosyal kabul, dünyanın en saygın ansiklopedilerden biri olan Britannica Ansiklopedisi’nde Klinik Psikologların görev, yetki ve sorumluluklarına yönelik verilen tanıda, üç başlık altında yansımaktadır:

“Klinik psikoloğun görevleri: (1) **Ölçme değerlendirme ve tanı koyma**; (2) **Tedavi** (Davranışı değiştirme) ve (3) **Araştırma** olarak tanımlanabilir. Ölçme değerlendirme ve tanı koyma işlevi çerçevesinde klinik psikologlar, bireyin sorununa bir tanı koyabilmek amacıyla, bu sorunlarının temelinde yatan zihinsel özellikleri belirlemek için psikolojik testler uygular ve yorumlarlar. Bu psikolojik testler, bireyin zeka düzeyi ya da diğer (zihinsel, duygusal, davranışsal) özellikleri konusunda bilgiler verir. Bu testler yanında psikologlar aynı amaçla, hasta ile etkileşim ona soruların sorulduğu “görüşme” yöntemini de kullanırlar. Tedavi amacıyla da klinik psikologlar, çeşitli psikoterapi yöntemlerine başvurabilirler. Bununla birlikte son

yılladaki eğilim, her vakaya özgü olarak söz konusu terapi yöntemlerinin bir bileşiminin kullanılmasıdır. Klinik psikologlar kendi içlerinde “Davranış terapisi”, “Grup terapisi”, “Aile terapisi”, “Psikoanaliz” gibi psikoterapi alanlarında uzmanlaşabilirler. Klinik psikologların bir kısmı için de “araştırma” çok önemli bir alandır ve eğitimlerinin bir parçasıdır. Araştırma konusundaki bu eğitimleri sayesinde klinik psikologlar, istatistik teknikler kullanarak deneysel araştırmalar yaparlar. Bu nedenle klinik psikologlar Akıl sağlığı alanındaki araştırma gruplarının vazgeçilemez üyelerindedir.”

Ancak klinik psikologlar, hekimlikle ilgili herhangi bir organik tedavi veya müdahalede (ilaç ve benzeri) bulunamazlar.

Mesleğimizin uygulama alanları arasında klinik psikoloji üzerinde titizlikle durmaktayız. Üniversitelerimizin psikoloji bölümleri ortak bir anlayışla, klinik psikolog olabilmek için, lisans düzeyinde bir eğitimin yeterli olmadığını, yeterli uzmanların denetiminde, en az iki yıllık teorik ve uygulamalı bir yüksek lisans(master) derecesi gerektiğini belirtmektedirler. Üniversitelerimiz psikoloji bölümleri, lisans mezunlarının, “klinik psikolog” olarak atanmalarını ya da bir klinik psikoloğun denetimi olmaksızın bağımsız çalışmalarının sakıncalı bulunmaktadır.

Klinik psikologlar üniversitelerde, hastanelerde, klinik ve ruh sağlığı merkezlerinde ve özel olarak çalışabilirler. Ayrıca ilgili askeri, resmi ve özel kuruluşlarda da görev alırlar.

Klinik psikolog ünvanı kazanabilmek için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine, klinik alanda en az “Meslekte Uzmanlık” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir. Klinik psikolog olarak serbest çalışabilmek için de bu alandaki uzmanlık

derecesinin üzerine en az bir yıllık süpervizyonlu uygulama yapmış olmak şarttır. Dört yıllık eğitilmiş psikologlar, en az “Klinik Psikolojide Uzmanlık” derecesine sahip klinik psikologlar denetiminde çalışırlar.

Adli Psikoloji/Adli Psikologlar

“Adli Psikoloji”, hukuk ve psikolojinin klinik ve uygulamalı yönlerini kapsar. Adli Psikologlar, Psikoloji bilgilerinin adli konulara uygulanmasıyla uğraşırlar. Onların bu uzmanlıkları davaların seyrinde önemli katkılar yapar. Adli psikologlar, cezai ehliyet, velayet davaları, medeni ehliyet, çocuk davaları ile fahri ve mümessil olma durumlarında bilirkişi olarak gerekli incelemeleri testler, gözlem ve kayıtlara dayanarak yaparlar. Tutukevlerinde çalışan psikologlar ise hükümlülerin ruhsal sorunlarını çözümlenmelerinde, tutukluluğa uyumlarında ve normal yaşama hazırlanmalarında bireysel ya da grup düzeyinde hizmet verirler. Araştırmacı olarak suç davranışının psikososyolojik yönlerini incelerler.

Adli psikologlar, mahkemelerde, cezaevlerinde, islahatlarında, üniversitelerde, araştırma merkezlerinde, toplum ruh sağlığı merkezlerinde ve Adalet Bakanlığına bağlı tüm kuruluşlarda çalışabilirler.

Adli Psikolog ünvanını kazanmak için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine en az “Meslekte Uzmanlık” ya da “Doktora” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir.

Gelişim Psikolojisi / Gelişim Psikologları

“Gelişim Psikolojisi”, davranış döllenmeden ölüme kadar olan süreç içerisinde inceler. Gelişim psikologları bunu yaparken, davranış yaşa bağlı

değişmeler temelinde ölçer ve açıklarlar. Gelişim psikologları akademik ortamlarda; eğitici ve araştırmacı olarak; kreş ve gündüz bakım evleri/ yetiştirme yurtlarında, ana okullarında, çocuk hastaneleri ve kliniklerde veya huzurevlerinde görev alırlar. Bu görevlerinde temel kuramsal bilgilerin yanısıra değişik yaş grupları için gerekli uygulama becerilerine sahiptirler. Son yıllara kadar daha çok çocuk ve ergenlik gelişim sorunları üzerinde çalışan Gelişim Psikologları, endüstrileşmiş ülkelerdeki insan ömrünün uzaması sonucu yaşlılarla da çalışmaya başlamışlardır. Amaçları yaşlı kişinin kendi ayakları üzerinde durabilme süresini elden geldiğince uzatmaya yardımcı yöntemleri araştırmak ve uygulamaktır.

Gelişim Psikologları ayrıca, çocuklar için hazırlanan kitaplar, TV programları, oyuncaklar, vb. konularda danışman ya da araştırmacı olarak çalışabilirler. Gelişim psikoloji eğitimi üzerine alanda en az “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir.

Endüstri ve Örgüt Psikolojisi / Endüstri Psikologları

“Endüstri ve Örgüt Psikolojisi”, insanlar ve iş arasındaki ilişkilerle ilgilenir. Endüstri ve örgüt psikologlarının ilgi alanları arasında işletmenin yapısı ve değişimi; işçi işveren ilişkisi; çalışanların üretkenliği ve iş doyumu; tüketici davranışı; personelin seçimi, eğitimi ve geliştirilmesi; insanlar ve makinaların etkileşimi gibi konular sayılabilir. Endüstri ve örgüt psikologları üniversiteler, sanayi işletmeleri, ilgili askeri, resmi ve özel kuruluşlarda çalışırlar. Ayrıca konularında danışmanlık büroları açıp hizmet verebilirler. Endüstri Psikologlarının çoğu, insan kaynakları uzmanları olarak çalışmakta ve işletmelerde personel seçimi, test geliştirme, eğitim, yönetim ve işletmedeki

değişimlerle başa çıkma konularına eğilmektedirler.

Endüstri/Örgüt Psikoloğu ünvanını kazanabilmek için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine alanda en az “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesine sahip olmak gereklidir.

Nöropsikoloji / Psikobiyoloji / Nöropsikologlar

Nöropsikoloji ve Psikobiyoloji, biyolojik sistemler ve davranış arasındaki ilişkiyi inceler. Araştırma alanları arasında davranış ile beyindeki özel biyokimyasal ve biyofiziksel mekanizmaların ilişkisi, davranış ile beyinin genel yapı ve işlevleri ilişkisi, duyu ve beden işlevleri gibi konular bulunur. Nöropsikologlar sinir sistemine ilişkin bozuklukların teşhisinde psikolojik testler ve diğer tanı araçlarını kullanırlar ve tedaviye yardım ederler. Örneğin nöropsikologlar beynin anıları nasıl yarattığını ve nasıl depoladığını inceleyebilirler. Ya da çeşitli hastalıkların ya da beyin hasarlarının duyguları, düşünceleri, davranışları, algı ve bellek süreçlerini nasıl etkilediğini araştırırlar. Normal neyin fonksiyonlarını, PET, SPECT ve FMPI gibi yeni görüntüleme teknikleri ile araştırmak üzere projeler geliştirirler. Beyin hasarlı hastaların daha üretken yaşamlar sürdürebilmeleri için onlara yardımcı olurlar.

Klinik nöropsikologlar hastane ve kliniklerin nöroloji, nöroşürji, psikiyatri ve pediatri ünitelerinde çalışabilirler. Ayrıca akademik alanda araştırmalar yapıp diğer nöropsikologlar ve alandaki elemanlara eğitim verirler.

Nöropsikolog veya Psikobiyolog ünvanını kazanmak için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine en az “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesine sahip olmak gereklidir. Lisans düzeyindeki psikologlar bu alanda en az “Meslekte Uzmanlık”

derecesine sahip bir psikolog denetiminde çalışabilirler.

Sosyal Psikoloji / Sosyal Psikologlar

Sosyal Psikoloji, insanların birbirleriyle nasıl etkileştiklerini ve sosyal çevreden nasıl etkilendiklerini inceler. Sosyal psikologların ilgilendikleri konular arasında kişiliğin oluşumu, tutumlar, arkadaşlık ve sevgi gibi insanlararası çekim; önyargı; grup dinamikleri, şiddet ve saldırganlık gibi konular vardır. İnsanların diğer kişilere karşı olumsuz tutumlarının, önyargılarının nasıl geliştiğini ve bunların nasıl değiştirilebileceğini incelerler

Sosyal psikologlar çoğunlukla akademik kurumlarda, reklam ajanslarında, işletmelerde, hastanelerde, eğitim durumlarında, mimarlık ve mühendislik firmalarında araştırmacı, danışman ya da personel yöneticisi olarak çalışabilirler.

Sosyal psikolog ünvanını kullanabilmek için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine alanda araştırmaya yönelik “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir.

DeneySEL Psikoloji / DeneySEL Psikologlar

DeneySEL Psikoloji, öğrenme, duyum, algılama, insan performansı, güdülenme, bellek, dil, düşünme ve iletişim gibi temel davranış süreçleri ile ilgilenir. DeneySEL psikologların ilgi alanları içinde yeme, okuma, problem çözme gibi davranışların temelindeki fizyolojik süreçler vardır. DeneySEL psikologlar, insan davranışlarını daha iyi anlayabilmek için hayvan davranışlarını da incelerler.

DeneySEL psikologların çoğu akademik ortamlarda ders verme ve araştırma ünitelerinde çalışırlar.

DeneySEL psikolog ünvanını kazanmak için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir.

Psikometri / Psikometristler

Psikometri, psikolojide bilginin toplanılması ve uygulanması sırasında kullanılacak yöntem ve tekniklerin geliştirilmesi ile ilgilendir. Psikometristler kliniklerde, danışma merkezlerinde, okul ve işyerlerinde kullanılabilir olan zeka, kişilik, tutum ve benzeri ölçekleri geliştirirler veya geliştirilmiş olanları gözden geçirirler. Ayrıca psikoloji ya da diğer alanlardaki araştırmacılara, araştırmanın tasarımı ve sonuçların değerlendirilmesi sırasında yardımcı olurlar.

Psikometristler çoğunlukla üniversitelerde, test geliştirme merkezlerinde ve ilgili askeri, resmi ve özel araştırma kurumlarında çalışırlar.

Psikometrist ünvanını kazanmak için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine en az “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir.

Toplum Psikolojisi / Toplum Psikologları

Toplum Psikolojisi, doğal ortamlardaki (ev, mahalle, işyeri gibi) günlük davranışlarla ilgilendir, bu ortamlardaki uyumlu veya uyumsuz davranışlara yol açan faktörleri inceler. Toplum psikologları bu alanlarda koruyucu ruh sağlığı çalışmaları yaparlar. Klinik psikologlar psikolojik bozukluğu olan insanlarla çalışırken, toplum psikologları çabalarını genel nüfus ya da yüksek risk gruplarındaki kişiler üzerinde yoğunlaştırırlar.

Toplum psikologları çoğunlukla askeri, özel ve resmi ruh sağlığı merkezlerinde ve ilgili kuruluşlarda çalışırlar.

Toplum psikoloğu ünvanını kazanmak için dört yıllık temel psikoloji eğitimi üzerine ilgili alanda en az “Meslekte Uzmanlık” veya “Doktora” derecesinde diplomaya sahip olmak gereklidir.

Aile Psikolojisi / Aile Psikologları

Aile psikolojisi aile içi çatışmaların önlenmesi evlilik ve aile problemlerinin tedavisi ve normal aile düzeninin sürdürülmesi gibi konularla ilgilendir. Aile psikologları çoğunlukla evliliğe hazırlık, evlilik ilişkilerinin düzenlenmesi, annebabaçocuk ilişkilerinin geliştirilmesi, ebeveyn eğitim gibi konularda program hazırlar ve uygularlar; ayrıca aile terapisi de yaparlar. Bunun yanı sıra aile içi etkileşim, aileye çevrenin etkisi, boşanma, yeniden evlenme, özürlü çocuğa sahip ailelerde başa çıkma yolları, çocuk suistimali gibi alanlarda çalışırlar. Bazı aile psikologları ise cinsel fonksiyon bozukluklarının tedavisi konusunda uzmanlaşarak bu tür sorunların giderilmesi için çiftlere yardımcı olurlar.

Sağlık Psikolojisi / Sağlık Psikologları

Sağlık psikolojisi alanında çalışan psikologlar, hastahanelerin çeşitli kliniklerinde hastalık ve insan davranışı konularında elde edilmiş birikimlerini kullanarak, insanların genel olarak hastalıklara ve kendi hastalığına karşı bilinçli bir tutum kazanmalarına ve böylelikle “sağlıklı olma potansiyelini” ortaya çıkarmaya çalışırlar. Sağlık psikologları, biyolojik, sosyal ve psikolojik faktörlerin sağlıklılık durumu ve hastalık durumunu nasıl etkilediğini incelerler. İnsanların hangi tür medikal tedavilere başvurduklarını ve elde ettiklerini, hastalıklarıyla nasıl başettiklerini, bazı insanların neden hekimlerinin tavsiyelerini

yerine getirmediğini, kötü sağlık alışkanlıklarının nasıl değiştirilebileceğini ve ağrının nasıl kontrol edilebileceğini araştırır ve bu konularda uygulamalar yaparlar. Gerek serbest olarak gerekse bir hastahane çalışan medikal personel ile bir ekip çalışması içinde, hastalara daha çok boyutlu bir tedavi sağlamaya çalışırlar. Medikal personele insanlarda sadece hasta olmaya ya da hastahane yatmaya bağlı olarak ortaya çıkabilecek psikolojik sorunlar ya da psikolojik kökenli fiziksel hastalıklar konularında eğitmenler verirler. Ayrıca, toplumu etkileyen, küçük yaşlarda hamilelik, intihar, madde bağımlılığı, riskli cinsel davranışlar, sigara bağımlılığı, egzersiz eksikliği, kötü beslenme, vb. sorunlar üzerinde de araştırmalar yapıp sonuçlarına bağlı olarak çözüme dönük programlar önerirler.

Rehabilitasyon Psikologları

Rehabilitasyon psikologları, felç ya da trafik kazası geçirmiş hastalarla, zeka özürlü olanlarla, serebral palsi, epilepsi ya da otizm gibi gelişimsel sorunları olanlarla çalışırlar. Bu kişilerin durumlarına uyum yapmalarını kolaylaştırmaya çalışırlar. Genellikle bir ekip içinde yer alırlar. Bu kişiler için, kişisel uyum, kişilerarası ilişkiler, iş hayatı ve ağrı yönetimi gibi konularda hizmet verirler. Ayrıca mahkemelerde bu tür kişilere yönelik bilirkişilik yaparlar.

Spor Psikologları

Spor psikologları sporcuların rekabet hedeflerini daha belirginleştirmeleri, daha motive olmaları ve rekabetin doğasında olan kaygı ve başarısızlık korkusuyla daha iyi başetmeleri için çalışırlar.

Mühendislik Psikologları

Mühendislik psikologları insanların makinalarla nasıl daha iyi çalışabilecekleri konusunda araştırmalar yaparlar. Örneğin bir bilgisayarın yorgunluğu ve göz

sorunlarını en aza indirmek için, bir fabrikadaki üretim hattının en iyi verimi sağlaması için nasıl tasarlanması gerektiği; en uygun işyükünün ne olması gerektiği konusunda çalışırlar. Mühendislik psikologlarının çoğu endüstride çalışsa da büyük bir yüzdesi de silahlı kuvvetler tarafından talep edilmektedir.

Kaynaklar

APA (2000). *Psychology: Scientific problem solvers*. Careers for the 21st Century

EFPPA (2001). *Laws and regulation for psychologists in European countries*. I. Lunt, R. Baeke, M. Berdullas, B. Hansson ve V. Nevalainen, (Ed.), Standing Committee on European Legal Matters.

Leahey, T. H. (2001). *A history of modern psychology*. New Jersey: Prentice Hall Inc.

Şahin, N. H. (1995). Psikoloji alanında ilk yasa. *Türk Psikoloji Bülteni*, 3, 5443

Şahin, H. H. (2001) Psikologlar için Avrupa çapında onaylanabilecek kurumsal ve uygulamalı Eğitim modeli. *Türk Psikoloji Bülteni*, 7 (22), 119-136.

Bu yazı; Prof. Dr. Nesrin H. Şahin, Dr. Yeşim Yasak, Uzm. Psk. İlgin Gökler, Uzm. Psk. Banu Yılmaz, Psk. Esen Dinçel ve Uzm. Psk. Aylin Yalçın tarafından kaleme alınan ve *Türk Psikoloji Bülteni*'nin 23. sayısında yayınlanan "Psikoloji Meslek Yasası" başlıklı yazısından alınmıştır.

PSİKOLOGLUK MESLEĞİ HAKKINDA KANUN TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç-Kapsam-Tanımlar

Amaç

Madde 1.- Bu Kanunun amacı, Psikologluk mesleği hizmetlerinin çağdaş ölçütlere ve uluslararası standartlara uygun bir şekilde düzenlenmesine, Psikologluk unvanının korunmasına, Psikologlar Odalarının ve Türk Psikologlar Birliği'nin kurulmasına, işleyişine ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2.- Bu Kanun, kamu ve özel kurum ve kuruluşlarda çalışan psikologlar ile gerçek ve tüzel kişileri kapsar.

Tanımlar

Madde 3.- Bu Kanunda geçen,

Oda: Psikologlar Odası'nı;

Birlik: Türk Psikologlar Birliği'ni;

Bakanlık: Sağlık Bakanlığı'nı;

Psikolog: Üniversitelerin Edebiyat, Fen-Edebiyat veya Sosyal Bilimler Fakültelerinin Psikoloji Bölümlerinde lisans eğitimini tamamlayarak lisans diploması alanları;

Uzman Psikolog: Psikoloji Bölümlerinin bağlı olduğu Sosyal Bilimler Enstitülerinden psikolojinin herhangi bir uzmanlık alanında en az yüksek lisans derecesi almış olanları;

Sertifikalı Psikolog: Yüksek lisans programı bulunmayan psikoloji uzmanlık alanlarında Türk Psikologlar Birliği tarafından açılacak olan sertifika programlarını başarı ile tamamlamış olanları;

Psikolojik Hizmet: Psikolojinin Klinik, Endüstri, Deneysel, Gelişim, Psikometri, Sosyal, Sağlık, Trafik, Adli, Çevre, Spor ve diğer uzmanlık alanlarında verilen hizmetleri ve uygulamaları kapsar. Psikologlar, kişi ve grupların her türlü duygu, düşünce, davranış ve tutumlarını araştırma, betimleme, ölçme-değerlendirme, iyileştirici psikolojik müdahalelerde bulunma, geliştirme, izleme, koruma ve önleme etkinliklerinde bulunurlar. Psikoloji, insan yaşamının tüm alanlarıyla ilişkili olduğu için temel bir bilimdir. Profesyonel psikologlar, insanların gündelik yaşam sorunlarına yönelik olarak ve yaşam kalitelerini artırmak amacıyla, bireyler, gruplar ve sosyal sistemler bağlamında, klinikler, eğitim sistemi, işletmeler, adli kurumlar, trafik gibi ortamlarda çalışırlar.

Süpervizyon: Psikolojinin herhangi bir uzmanlık alanında, o alanın uzmanı olan ve o alanda en az altı (6) yıldır bir kamu kuruluşunda ya da özel kuruluşta uygulamacı olarak çalışmış olan ya da bu Kanun yükümlülüklerini yerine getirerek en az altı (6) yıldır serbest meslek icra eden bir psikoloğun gözetimi altında yapılan en az bir (1) yıllık uygulamaları;

Serbest Meslek İcra Belgesi: Bu Kanun yükümlülüklerini yerine getirerek, psikologluk mesleğini serbest olarak icra edecek olanlara verilen onay belgesini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM Psikolog Unvanının Kazanılması ve Psikologluk Mesleğinin İcrası

Psikolog Unvanı

Madde 4.- Psikolog ünvanını, üniversitelerin Edebiyat, Fen-Edebiyat veya Sosyal Bilimler Fakültelerinin psikoloji bölümlerinde en az lisans diploması

alanlar ve öğrenimlerinin denkliği yetkili kurumlarca onaylanmak koşuluyla, yabancı ülkelerdeki yüksek öğretim kurumlarından psikolojide lisans diploması alanlar kullanılabilir.

Psikologlar, psikoloji bölümlerinde açılan ve psikoloji bölümlerinin bağlı olduğu sosyal bilimler enstitülerince yürütülen ve psikolojinin, Klinik, Endüstri, Deneysel, Gelişim, Psikometri, Sosyal ve diğer uzmanlık alanlarındaki yüksek lisans eğitimlerinden birini tamamlayarak Uzman Psikolog; ve yine bu alanlardan birinde doktora eğitimini tamamlayarak Doktor Psikolog unvanını alabilirler.

Meslek İcrası, Meslekte Yeterliliğin Geliştirilmesi

Madde 5a.- Türkiye’de psikologluk mesleğinin icrası için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak gerekir.

Madde 5b.- Psikolog, Uzman Psikolog, Doktor Psikolog unvanı ile Türkiye sınırları içindeki kamu kurum ve kuruluşlarında, özel kuruluşlarda ya da serbest olarak Psikologluk mesleği icrası için Psikologlar Odası’na kayıtlı olmak gerekir.

Psikologluk Hizmetlerinin Yönetimi

Madde 6.- Psikologluk hizmeti verilen tüm kurumlarda, psikologlukla ilgili yöneticilik görevlerine kariyer ve liyakat esaslarına uygun olarak psikologlar arasından atama yapılır. Buna ait usul ve esaslar, Devlet Personel Başkanlığı’nın görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

Serbest Meslek İcrası

Madde 7.- Serbest meslek icra edecek psikologlardan, serbest meslek icra edecekleri alanda en az bir Yüksek Lisans programını tamamlayarak Uzman Psikolog ya da Doktor Psikolog unvanını kazandıktan sonra, en az bir (1) yıl ilgili uygulama alanında süpervizyon altında

çalışmış olmaları ve Psikologlar Odası’na kayıtlarını yaptırmalarının yanı sıra serbest meslek icrası için Serbest Meslek İcra Belgesi almış olmaları şartları aranır.

Yüksek lisans eğitimi verilmeyen psikoloji uzmanlık alanlarında serbest meslek icra edeceklerin, Türk Psikologlar Birliği tarafından açılacak olan sertifika programlarını başarıyla tamamlamaları ve Psikologlar Odası’na başvurarak Serbest Meslek İcra Belgesi almaları zorunludur.

Psikologların görev ve yetkileri, Psikologlar Birliği tarafından hazırlanacak ve ilgili bakanlıklarca onaylanacak yönetmeliklerle belirlenir. Psikologlar, eğitim almadıkları alanlarda serbest meslek icra edemezler.

Serbest çalışma konusunda bu Kanun ve diğer ilgili mevzuattaki gerekleri yerine getirmeyenler hakkında verilecek kapatma kararı Valilik tarafından uygulanır ve ilgililer hakkında savcılıklarca dava açılmak üzere suç duyurusunda bulunulur.

Unvan ve Mesleğin Korunması, Cezalar

Madde 8.- Bu Kanunun 4. maddesi ile geçici 1. maddesinde belirtilen usul ve esaslarla kazanılmadıkça hiçkimse psikolog unvanını kullanamaz, psikoloğun görev, yetki ve sorumluluğunu üstlenemez ve hiçbir kurum, kuruluş ve kişi tarafından görevlendirilemez ve psikolog kadrolarına atanamaz. Unvanının önüne veya arkasına herhangi bir sıfat ekleyerek mesleği icra edemez.

Yukarıda belirtilen hükümlere aykırı olarak psikolog unvanını kullananlar bir aydan altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Yetkisiz meslek icra eden kişilerin icraları durdurulur ve altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu surette meslek icrası sonucunda Türk Ceza Kanununa göre daha ağır

cezayı gerektiren bir fiil işlenmiş olduğu takdirde o fiile ait ceza verilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen kişileri bilerek istihdam eden ve çalıştıranlar hakkında da aynı cezalar uygulanır.

Sanatını kötüye kullanma suretiyle işlenmiş bir fiilden dolayı iki defa mahkemece meslek ve sanatın yasaklanması cezasına mahkum edilen veya mesleğini sürdürmesine engel olduğu ve tedavisinin olanaksızlığı sağlık kurulu raporu ile belirlenmiş bir ruhsal ya da bedensel hastalığa yakalanmış olan psikologlar, Birlik Yüksek Disiplin Kurulu'nun teklifi ve Bakanlığın kararı ile mesleği uygulamaktan men edilir.

Psikologlar, mesleklerini icra ettikleri sürece kendilerini sürekli olarak yenilemekle ve mesleğin etik ilkelerine uymakla yükümlüdürler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Psikologlar Odaları

Odaların Kuruluş Amaçları, Nitelikleri ve Faaliyet Sınırı

Madde 9.- Odalar, bu Kanunda yazılı esaslar uyarınca psikologların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, bu mesleğin uluslararası standartlara uygun bir şekilde gelişmesini sağlamak, meslek mensupları arasında ve psikolojik hizmet talep edenler ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

Özel kanunlarında Birlik ve Odalara üye olamayacaklarına dair hüküm bulunanlardan, mesleklerini serbest olarak icra edenler ile kendi resmi kurumları dışında bir işyerinde çalışanlar mesleki hak, yetki, disiplin ve sorumluluk bakımından bu Kanun

hükümlerine tabidir. Herhangi bir sebeple mesleğini icra etmeyenler, istedikleri takdirde Odalara üye olabilir.

Odalara üye olmayan meslek mensupları mesleklerini serbest olarak icra edemez.

Odalar, kuruluş amaçları ve bu Kanunda belirtilen görevler dışında etkinlikte bulunamaz.

Odaların Kuruluşu

Madde 10.- Sınırları içinde Odalara kayıtlı en az yüz psikolog bulunan her ilde bir Oda kurulur.

Yeter sayıda psikolog bulunmayan illerdeki psikologların hangi illerdeki psikologlar ile birleştirilerek yeni bir Oda kurulacağı ve merkezinin hangi il olacağı veya bu gibi illerdeki psikologların hangi ildeki Oda'ya bağlanacağı ülkenin coğrafi ve ulaşım durumu ile psikologların toplu olarak buldukları iller göz önüne alınarak, Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılır.

Odalar merkezlerinin bulunduğu ilin adını taşır.

Yeni kurulacak Odaların kurucu üyeleri Birlik Merkez Yönetim Kurulunca atanır. Yeni kurulan Odalar en geç üç ay içinde organlarının seçimini yaparlar. Bu seçim, Odanın kurulduğu yılın Haziran ayında yapılmış sayılır ve kanuni süreler buna göre hesaplanır.

Odalar, kuruluşlarını Birlik Merkez Yönetim Kurulu aracılığıyla Bakanlığa bildirmekle tüzel kişilik kazanır. Odaların Tüzüğü, Birlik tarafından hazırlanır. Tüzük değişikliklerinde Birlik onayı alınır.

Odaların Temel Görevleri ve Yetkileri

Madde 11.- Odaların temel görevleri ve yetkileri;

- a) Psikologların mesleki gereksinimlerini karşılamak amacıyla çalışmalar yapmak,
- b) Mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak,
- c) Mesleğin gelişmesini sağlamak,
- d) Meslektaşların birbirleri ve psikolojik hizmet verdikleri kişi ve gruplarla ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak,
- e) Meslek disiplini, ahlakını ve standartlarını korumaktır.

Odanın Organları

Madde 12.- Odaların organları şunlardır:

- a) Oda Genel Kurulu
- b) Oda Yönetim Kurulu
- c) Oda Disiplin/Etik Kurulu
- d) Oda Denetim Kurulu

Odalar, ihtiyaca göre faaliyet alanları içindeki il ve ilçelerde temsilcilikler kurabilirler. Oda temsilcilerinin atanma usulleri ile görev yetki ve sorumlulukları, Birlikçe hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Oda Genel Kurulu'nun Oluşumu

Madde 13.- Oda Genel Kurulu, Odanın en yüksek karar organı olup, Odaya kayıtlı psikologlardan oluşur.

Oda Genel Kurulu'nun Görevleri

Madde 14.- Oda Genel Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- a) Oda Genel Kurulu'nun geçmiş dönem faaliyetleri ve bilançosunu gösteren raporu ile Oda Denetleme Kurulu'nun raporunu görüşmek ve bu kurulların ibra edilip edilmemesine karar vermek,
- b) Oda Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan gelecek dönem tahmini bütçesini görüşüp karara bağlamak,
- c) Oda Yönetim Disiplin ve Denetleme Kurullarının asıl ve yedek üyeleri ile Birlik Genel Kurulu delegelerini seçmek,
- d) Oda için gerekli taşınmazların satın alınması veya mevcut taşınmazların satılması konusunda Birliğe önerilerde bulunup, Birliğin onayını almak,
- e) Gündemdeki diğer konuları görüşüp

- karara bağlamak,
- f) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Odalar, iki yıllık bir dönem için Birlik Genel Kurul toplantılarına katılmak üzere, gizli oyla, üye sayısı yüze kadar olanlar beş, iki yüze kadar olanlar yedi, iki yüzden fazla olanlar on asıl ve yedek delege seçerler.

Oda Genel Kurulu'nun Toplantıları

Madde 15.- Genel Kurul iki yılda bir defa Nisan ayında olağan, Yönetim Kurulu veya üyelerin beşte birinin yazılı isteği üzerine olağanüstü olarak Oda merkezinde toplanır.

Oda Genel Kurulu toplantıya, Oda Yönetim Kurulu tarafından çağrılır.

Oda Yönetim Kurulu, üyelerin beşte birinin yazılı isteğine rağmen Genel Kurul toplantıya çağırılmazsa, olağanüstü toplantı isteyen üyelerden birinin yazılı başvurusu üzerine Birlik Merkez Yönetim Kurulu, Oda Genel Kurulu'nu toplantıya çağırır.

Toplantıların günü, yeri, saati ve gündemi toplantı tarihinden en az yirmi gün önce mahalli bir gazeteyle ilan edilir ve ayrıca taahhütlü mektupla üyelere bildirilir. Bu ilan ve mektupta çoğunluk sağlanamaması nedeniyle toplantı yapılamaması durumunda; yapılacak ikinci toplantının günü, yeri, saati ve gündemi de belirtilir.

Oda Genel Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamazsa, ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak ikinci toplantıya katılan üye sayısı; Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurulları asıl üyelerinin toplamının iki katından aşağı olamaz.

Oda Genel Kurul toplantıları ilanda belirtilen gün, yer ve saatte yapılır. Üyeler, Oda Yönetim Kurulunca düzenlenen listedeki adları karşısına imza atarak toplantı yerine girerler. Toplantı, Oda Yönetim Kurulu Başkanı veya görevlendireceği bir kurul üyesi tarafından açıldıktan sonra; toplantıyı yönetmek üzere bir Divan Başkanı, bir Başkan Vekili ve iki katip üye seçilir.

Genel Kurul Toplantılarında önceden bildirilen gündemdeki konular görüşülür. Ancak, üye tam sayısının beşte ikisinin imzası ile teklif edilen konular görüşmesiz olarak gündeme ilave edilir. Toplantıda hazır bulunan üyelerin beşte birinin imzası ile de gündeme yeni madde ilavesi teklif edilebilir.

Genel Kurul Toplantılarında kararlar, hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır. Toplantıyı Divan Başkanı yönetir. Katipler, toplantı tutanağını düzenler ve Başkanla birlikte imzalar.

Oda Yönetim Kurulu'nun Oluşumu

Madde 16.- Oda Yönetim Kurulu iki yıllık bir dönem için Genel Kurulca, üyeleri arasından seçilen yüz üyeye kadar beş; yüzden fazla üyesi olan Odalar için dokuz üyeden oluşur. Asıl üyeler kadar yedek üye seçilir. Oylarda eşitlik halinde kuraya başvurulur. Oda Yönetim Kurulu'na seçilebilmek için bu kanuna göre seçilme yeterliliğine sahip olmak şarttır.

Oda Yönetim Kurulunun Görev Bölümü ve Odanın Temsili

Madde 17.- Oda Yönetim Kurulu asıl üyeleri ilk toplantılarında kendi aralarında gizli oyla Başkan, Başkan Vekili, Genel Sekreter ve bir de Sayman seçerler.

Oda Yönetim Kurulu'nun Başkanı, Odayı temsilen Yönetim Kurulu'na Başkanlık eder; Odanın mali işlerinden ve bu konu ile ilgili defter ve kayıtların tu-

tulmasından, Saymanla birlikte; diğer defterler ve yazışmalarla ilgili olarak da Genel Sekreterle birlikte sorumludur. Başkanın yokluğunda kendisine Başkan Vekili vekalet eder.

Oda Yönetim Kurulu'nun Görevleri

Madde 18.- Oda Yönetim kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Oda Genel Kurulu gündemini hazırlayıp, Genel Kurulu toplantıya çağırarak,
- b) Odanın dönem bilançosu, faaliyet raporu ile tahmini bütçesini hazırlayıp Genel Kurul'a sunmak; bilanço ve faaliyetler konusunda ibrasını istemek,
- c) Birlik ve Oda Genel Kurul kararlarını uygulamak,
- d) Psikologlar ile ilgili mevzuatın ve meslek kurallarının gereği gibi uygulanmasına yardımcı olmak,
- e) Birlik Merkez Yönetim Kurulunca şekli belirlenmiş örneğe uymayan tabelaların kullanılmasını ve her türlü araçla veya kişiyle reklam yapılmasını; meslekdaşlar arasında gayri meşru çıkar sağlanmasını önlemek,
- f) Faaliyet bölgelerinde ve belli uzmanlık alanlarında uygulanacak psikolojik hizmetin asgari ücret tarife tekliflerini düzenleyip, Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na göndermek,
- g) Meslek gruplarının birbirleriyle ve psikolojik hizmetlerden doğrudan ya da dolaylı biçimde yararlananlarla düştüğü ihtilafı uzlaştırmaya veya hakem usulüne başvurarak çözüme kavuşturmaya çalışmak,
- h) Meslek mensuplarının daha yüksek bir mesleki kültür düzeyine ulaşabilmeleri için gerekli çabaları göstermek,
- i) Meslek mensuplarını bölgeleri içinde meslekleriyle ilgili sorunlar üzerinde inceleme ve araştırma yapmaya teşvik ederek, bunlardan çıkan sonuçları ilgili kurum ve kuruluşlara iletme,
- j) Psikologluk mesleğinin onurunu, genel hak ve menfaatlerini ilgili merciler nezdinde savunmak,

k) İhtiyaca göre faaliyet alanı içindeki il ve ilçelerde yönetmeliklere gösterilecek esaslar çerçevesinde faaliyette bulunmak üzere temsilcilikler kurulmasına karar vermek,

l) Oda üyeleri hakkında disiplin cezası uygulamasını gerektiren veya suç oluşturan fiillerin öğrenilmesi halinde inceleme yaparak; sonucu Disiplin Kurulu'na iletmek,

m) Gerekli koşulları yerine getirmiş üyelerin Oda'ya giriş kayıtlarını tutmak, üyeliklerini yenilemek, yetki belgelerini düzenlemek ve yenilemek, sürekli eğitim kayıtlarını tutmak;

n) Onur üyeliği için Birlik Yönetim Kurulu'na öneride bulunmak,

o) Gelirleri noter tasdikli makbuz mukabili toplamak ve harcamaları belgeye dayalı olarak yaparak gelir ve harcamaları noter tasdikli defterlere işlemek,

p) Oda adına taşınmaz mal ya da taşıt almak, satmak, ipotek etmek ve bunlar üzerinde her türlü ayni hak tesis etmek, kaldırmak gibi konularda Oda Genel Kurulu'na teklif götürmek,

r) Oda adına taşınır mal almak için Oda Başkanı'na veya bir Yönetim Kurulu üyesine yetki vermek.

s) Oda Genel Kurul toplantı tutanaklarının bir örneğini Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na göndermek,

ş) İsteddiği takdirde amaçlarını yerine getirebilmek ya da kamuya yararlı hizmetler yapabilmek için iktisadi işletme ya da vakıf kurma konusunda Oda Genel Kurulu'na öneri götürmek,

t) Meslek mensuplarının mesleki gelişimlerini sağlayabilmek için mesleki bilgi, beceri eğitim kursları açmak, bilimsel toplantılar düzenlemek,

u) Bu kanun ve diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek.

Oda Yönetim Kurulu'nun Toplantıları

Madde 19.- Oda Yönetim Kurulu en az ayda bir defa Oda merkezinde olağan olarak veya Başkanın belgeye dayalı çağ-

rısı üzerine olağanüstü olarak da toplanır. Toplantılar, Oda Yönetim Kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile yapılır ve kararlar hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır; oylarda eşitlik halinde Başkanın bulunduğu taraf üstün tutulur.

Geçerli bir mazereti olmaksızın üst üste üç olağan toplantıya katılmayan veya altı ay içinde yapılan toplantıların yarısına her ne sebeple olursa olsun katılmayanların üyelikleri kendiliğinden düşer ve yerlerine sırasıyla en fazla oy alan yedek üyeler çağırılır.

Yönetim Kurulu üyelerine, toplantılara katıldıkları süreler için çalışmaları kurumca izin verilir.

Oda Disiplin Kurulu'nun Oluşumu

Madde 20.- Oda Disiplin Kurulu, Oda Genel Kurulunca iki yıllık bir dönem için Oda üyeleri arasından seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur.

Disiplin Kurulu'na seçilebilmek için bu Kanuna göre genel seçilme yeterliliği yanında Türkiye'de en az beş yıl bilfiil psikolog olarak çalışmış olmak ve disiplin cezası almamış olmak şarttır. Hizmet süresi bakımından yeterli sayıda aday bulunamazsa sırasıyla daha az hizmeti olanlar da aday olabilir.

Disiplin Kurulu asıl üyeleri ilk toplantıda gizli oyla kendi aralarında Başkan ve bir raportör seçerler.

Oda Disiplin Kurulu'nun Görev ve Toplantıları

Madde 21.- Oda Disiplin Kurulu'nun görevi, Oda Yönetim Kurulu'nun ya da Birlik Yönetim Kurulu'nun disiplin kovuşturması açılmasına dair kararı üzerine inceleme yaparak disiplin ile ilgili kararları ve cezaları vermek, Kanunla verilen diğer yetkileri kullanmaktır

Oda Disiplin Kurulu toplantıya, Yönetim Kurulu tarafından asil üyelere toplantı tarihinden en az üç hafta önceden taahhütlü mektup gönderilmek suretiyle çağırılır. Geçerli bir mazereti nedeniyle toplantıya katılamayacak üyelerin toplantıdan bir hafta önce durumlarını belirtmeleri üzerine yerleri yedek üyelerle doldurulur. Mazereti olmaksızın üst üste toplantıya katılmayan asil üyelerin üyelikleri düşer, yerlerine sırasıyla en fazla oy alan yedek üye getirilir.

Disiplin Kurulu toplantılarında Disiplin Kurulu Başkanı bulunmazsa, katılanlar arasından o toplantıyı yönetmek üzere bir Başkan seçilir. Seçim gerçekleşmezse kurula toplantıya katılanların en yaşlısı Başkanlık eder.

Oda Disiplin Kurulu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde Başkanın bulunduğu taraf üstün tutulur.

Disiplin Kurulu toplantıları gizli yapılıdır. Ancak kendini savunmak durumunda kalan kişi, karar aşamasından önceki devrelerde toplantının açık olmasını isteyebilir. Açık toplantılara Oda üyelerinin dışında kimse katılamaz.

Oda Disiplin Kurulu kararlarına karşı, bir (1) ay içinde Birlik Yüksek Disiplin/Etik Kurulu'na itiraz edilir.

Oda Disiplin Kurulu Üyelerinin Reddi

Madde 22.- Oda Disiplin Kurulu üyeleri tarafsızlıklarını şüpheye düşürecek bir durumun mevcudiyeti halinde ret olunabilir. Ret isteğinde bulunan kimse, iddiasını delilleri ile birlikte bildirmeye mecburdur. Bu takdirde, ret olunan asil üyelerin yerleri yedeklerle tamamlanmak ve Başkan ile yardımcısının birlikte reddi halinde gizli oyla geçici bir Başkan ve Başkan Yardımcısı seçilmek suretiyle öncelikle ret istemi incelenir ve karara

bağlanır.

Ret istemi uygun görülürse konu, bu Kurul tarafından incelenerek karara bağlanır. Reddin asılsızlığı anlaşıldığı veya ret istemi kabul görmediği takdirde istemin reddine karar verilmekle birlikte, Disiplin Kurulu kararıyla istemi uygun görülmeyen ayrıca o yılki yıllık aidatın on katı para cezası ödemesine karar verilebilir.

Reddedilenlerin çokluğu dolayısıyla Disiplin Kurulu yedeklerle dahi oluşturulamazsa, ret istemi en yakın Odanın Disiplin Kurulu'nda incelenir ve bu durumda yukarıdaki hükümler aynen uygulanır. Bu karara karşı itiraz hakkı yoktur.

Ret isteminin reddi hakkındaki kararlara ancak esas mesele ile birlikte Yüksek Disiplin Kurulu'nda itiraz olunabilir.

Oda Denetleme Kurulu'nun Oluşumu

Madde 23.- Oda Denetleme Kurulu, Oda Genel Kurulunca iki yıllık bir dönem için Oda üyeleri arasından seçilen üç asıl ve üç yedek üyeden oluşur.

Denetleme Kurulu'na seçilebilmek için bu Kanuna göre seçilme yeterliğine sahip olmak şarttır.

Denetleme Kurulu üyeleri ilk toplantılarında kendi aralarından Başkan seçerler.

Oda Denetleme Kurulunun Görevleri

Madde 24.- Denetleme Kurulu üyeleri gerek birlikte ve gerekse ayrı ayrı Oda'nın işlem ve hesaplarını, incelemekle görevlidirler; oy hakları olmaksızın Yönetim Kurulu toplantılarına katılabilirler.

Denetleme Kurulu hesap ve işlemlerde gördüğü aksaklıkları en geç on gün içinde Yönetim Kurulu'na ve iki yıllık denetleme sonuçlarını da bir rapor halin-

de Oda Genel Kurulu'na sunar, önerilerde bulunur. (Denetleme Kurulu'nun oda üyelerini denetleme yetkisi yoktur. Ancak meslekten men cezası almış üyelerin işyerini ceza süresi içinde denetlemekle yükümlüdür.)

Denetleme Kurulu yılda en az iki defa kendi Başkanlarının Başkanlığında toplanarak Kurul halinde denetlemede bulunur ve sonucu rapor eder.

Odaların Gelirleri

Madde 25.- Odaların gelirleri şunlardır:

- a) Oda'ya kayıt ücreti
- b) Serbest Meslek İcra Belgesi ücreti
- c) Üye aidatı
- d) Psikologlara temin edilecek basılı belgelerden elde edilecek gelirler,
- e) Görevleri içine giren onaylamalardan alınacak ücretler,
- f) Kültürel ve sosyal faaliyetlerden elde edilecek gelirler,
- g) Disiplin Kurulunca verilip kesinleşen para cezaları,
- h) Bağış ve yardımlar,
- i) İktisadi işletme gelirleri,
- j) Yayın gelirleri
- k) Sürekli Eğitim Kurslar, kongre, bilimsel toplantı gelirleri,
- l) Proje gelirleri,
- m) Çeşitli gelirler.

Oda'ya kayıt ücreti, psikolojik hizmet için o yıl belirlenmiş olan asgari saat ücretinin üç (3) katından az, beş katından fazla olmamak üzere Oda Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılır.

Yıllık üye aidatı; psikolojik hizmet için o yıl belirlenmiş olan asgari saat ücretinin iki (2) katından fazla olmamak üzere, Oda Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılır.

Serbest Meslek İcra Belgesi ücreti, psikolojik hizmet için o yıl belirlenmiş olan asgari saat ücretinin beş (5) katından

az, yirmi (20) katından fazla olmamak üzere Oda Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılır.

Üyenin bir Oda'dan başka bir Oda'ya naklinde Oda'ya kayıt ücreti, Serbest Meslek İcra Belgesi ücreti ve üye aidatı yeniden alınmaz.

Temsilcilikler

Madde 26.- Üye sayısı Oda kuracak yeterliliğe ulaşmamış illerde ve Odanın gerekli gördüğü ilçelerde, Oda Genel Kurulu kararı ve Birlik Yönetim Kurulu'nun onayı ile temsilcilikler kurulur. Temsilciliklerin yetki ve yükümlülükleri Oda Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Temsilciliklerin görev süreleri üç yıldır. Temsilciler o ilde, ilçede veya birimde bulunan psikologların gizli oyuyla seçilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Türk Psikologlar Birliği

Kuruluş ve Amaç:

Madde 27.- Bütün Psikolog Odalarının katılımıyla Türk Psikologlar Birliği kurulur.

Birliğin merkezi Ankara'dır.

Birlik, bu kanunda yazılı esaslar uyarınca psikologluk mesleğine mensup olanların niteliklerini uluslararası standartlara yükseltmek, meslek elemanlarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, bu bilimin ve mesleğin uluslararası standartlara ve genel menfaatlara uygun olarak sürekli gelişmesini, toplumsal sorunların çözümünde rol oynamasını sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve psikolojik hizmet talep edenlerle olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kurulan tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki

de meslek kuruluşudur. Birlik kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremez, kendisine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyemez; siyasetle uğraşamaz, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemez, bunlara maddi yardım yapamaz, bunlardan yardım alamaz, onlarla siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamaz, milletvekili ve mahalli idarelerin seçimlerinde herhangi bir aday veya grubu destekleyemez.

Birliğin Organları

Madde 28.- Birliğin organları şunlardır;

- a) Birlik Genel Kurulu
- b) Birlik Merkez Yönetim Kurulu
- c) Birlik Yüksek Disiplin Kurulu
- d) Birlik Merkez Denetleme Kurulu

Birliğin Genel Kurulu'nun Oluşumu

Madde 29.- Birlik Genel Kurulu, Oda Genel Kurullarınca seçilen delegelerle ta-bii delege olan Birlik merkez organlarının asıl üyeleri ve Oda Başkanlarından oluşur.

Birlik Genel Kurulu'nun Görevleri

Madde 30.- Birlik Genel Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- a) Merkez Yönetim Kurulu'nun geçmiş dönem faaliyetlerini ve bilançosunu gösteren raporu ile merkez denetleme kurulunun raporunu görüşmek, bu faaliyetlerin Birlik amaçları ile uygunluğunu değerlendirip, bu kurulların ibra edilip edilmemesine karar vermek,
- b) Merkez Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan gelecek dönem tahmini bütçesini karara bağlamak,
- c) Birliğin Merkez Yönetim, Yüksek Disiplin, Merkez Denetleme Kurullarının asıl ve yedek üyelerini seçmek,
- d) Birliği ilgilendiren yönetmelik taslaklarını ve mevcut yönetmelikler üzerindeki değişiklik tekliflerini karara bağlamak,

- e) Birlik ve Odalar için gerekli taşınmazların satın alınması veya mevcut taşınmazların satılması hususunda Merkez Yönetim Kurulu'na yetki vermek,
- f) Yeni Oda kurulması ile ilgili başvuruları görüşüp karara bağlamak,
- g) Gündemindeki diğer konuları görüşüp karara bağlamak,
- h) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek,
- i) Odalardan gelen önerileri ve kararları görüşüp, onaylamak.

Birlik Genel Kurulu'nun Toplantıları

Madde 31.- Birlik Genel Kurulu dört yılda bir defa Ekim ayında olağan, Merkez Yönetim Kurulu veya Birlik Genel Kurulu delegelerinin beşte ikisinin yazılı isteği üzerine de olağanüstü olarak Ankara'da toplanır.

Birlik Genel Kurulu toplantıya Merkez Yönetim Kurulunca çağırılır.

Toplantıların günü, yeri, saati ve gündemi toplantı tarihinden en az yirmi gün önce tirajı yüzbinin üzerinde olan bir gazete ile ilan edilir ve ayrıca taahhütlü bir mektupla delegelere bildirilir. Bu ilan ve mektupta, çoğunluk sağlanamaması nedeniyle toplantı yapılamazsa, yapılacak ikinci toplantının günü, yeri, saati ve gündemi de belirtilir.

Genel Kurul, delegelerin tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır. İlk toplantıda yeterli çoğunluk sağlanamazsa ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak ikinci toplantıya katılan delege sayısı Merkez Yönetim, Yüksek Disiplin ve Merkez Denetleme Kurulları asıl üyeleri toplamının iki katından az olamaz.

Genel Kurul toplantıları ilanda belirtilen gün, yer ve saatte yapılır. Delegeler, Merkez Yönetim Kurulunca düzenlenen listedeki adları karşısına imza koyarak toplantı yerine girerler. Toplantı Mer-

kez Yönetim Kurulu Başkanı veya görevlendireceği bir kurul üyesi tarafından açıldıktan sonra toplantıyı yönetmek üzere bir divan Başkanı, bir Başkan vekili ve iki katip üye seçilir.

Genel Kurul toplantılarında önceden bildirilen gündemdeki konular görüşülür. Ancak Birlik Genel Kurulu delegelerinin beşte ikisinin imzası ile teklif edilen konular da gündeme eklenir. Toplantıda hazır bulunan delegelerin beşte birinin imzası ile de gündeme yeni madde ilavesi önerilebilir.

Genel kurul toplantılarında hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar verilir. Toplantıyı divan Başkanı yönetir, katipler toplantı tutanağını düzenler ve Başkanla birlikte imzalar.

Birlik Başkanı ve Merkez Yönetim Kurulu'nun Oluşumu

Madde 32.- Birlik Başkanı ve Merkez Yönetim Kurulu dört yıllık bir dönem için Birlik Genel Kurulunca delegeler arasından seçilen bir Başkan ve onbir üyeden oluşur. Aldıkları oy sırasına göre on bir de yedek üye belirlenir. Oylarda eşitlik halinde kuraya başvurulur.

Başkanlığa ve Merkez Yönetim Kurulu'na seçilebilmek için bu kanunda belirtilen seçilme yeterliğinin yanında, meslekte en az altı yıl bilfiil çalışmış olmak şarttır.

Birlik Yönetim Kurulu'na seçilen üyelerin varsa, diğer seçimle gelinen Birlik organlarındaki görevleri ve Oda delegelikleri düşer. Birlik Yönetim Kurulu'na seçilebilmek için Birlik Genel Kurulu delegesi olmak şart değildir.

Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun Görev Bölümü ve Birliğin Temsili

Madde 33.- Merkez Yönetim Kurulu asil üyeleri ilk toplantılarında kendi aralarında gizli oyla, Genel Başkan vekili, Genel Sekreter ve bir de Genel Sayman seçer.

Genel Başkan, Birliği temsil ve Merkez Yönetim Kurulu'na Başkanlık eder. Birliğin mali işlerinden ve bu konu ile ilgili defter ve kayıtların tutulmasından Genel Saymanla birlikte; diğer defter ve yazışmalarla ilgili olarak da Genel Sekreterle birlikte sorumludur. Genel Başkanın yokluğunda kendisine Genel Başkan vekili vekalet eder.

Birlik veya Birlik Yönetim Kurulu adına açıklama yapmaya yetkili olanlar, Genel Başkan, Genel Başkan Vekili ve Genel Sekreter veya başkanın onay vereceği kişilerdir.

Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

Madde 34.- Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun görevleri şunlardır:

- a) Birlik Genel Kurulu'nun gündeminin hazırlayıp Genel Kurul'u toplantıya çağırarak,
- b) Birliğin dönem bilançosunu, faaliyet raporu ile tahmini bütçesini hazırlayıp Birlik Genel Kurulu'na sunmak; bilanço ve faaliyetleri konusunda ibrasını istemek,
- c) Bu Kanun kapsamına giren konularda ve mesleğin yürütülmesine ilişkin tüm hallerde Birliği ve Birlik üyelerini ulusal ve uluslararası her türlü kurum ve kişilere karşı temsil etmek.
- ç) Birlik Genel Kurul kararlarını uygulamak, ilgili yerlere bildirmek.
- d) Odaların çalışmalarını izlemek, denetlemek, odalardan gelecek sorunlarla ilgili araştırma yapmak ve konuyu açıklığa kavuşturmak,
- e) Kanuna, Tüzük ve Yönetmeliklere uymayan Odaları uyarmak, gerekirse sorumluları Yüksek Disiplin/Etik Kuruluna sevk etmek,
- f) Mesleki eğitim standartlarını geliştirme ve korumaya yönelik çalışmalar yapmak, bu konuda ilgili ve yetkili kuruluşlarla işbirliği ve eşgüdümü sağlamak,
- g) Psikologluk hizmetlerinin kalitesini

güvence altına almayı hedefleyen hizmet standartlarını belirlemek ve hizmetin bu standartlar doğrultusunda yürütülmesini sağlamak,

- h)** Psikoloji alanındaki diğer uluslararası bilim ve meslek kuruluşları ile Birlik amaçları ve üyelerinin ihtiyaçları doğrultusunda işbirliği yapmak, uygun görülen kuruluşlara üye olmak,
- i)** Mesleki uygulamaların, mevzuatın öngördüğü esaslar doğrultusunda yürütülmesini sağlamak ve denetlemek,
- j)** Odalarca belirli uzmanlık alanları için önerilen psikolojik hizmet asgari ücret tarifeleri hakkında alınan kararı Bakanlığın onayına sunmak,
- k)** Psikologların kullanacağı tabela örneğini tespit etmek, bu örneğe uymayan tabelaların kullanımını, ilan ve reklam yapmasını önlemek,
- l)** Birlik adına taşınır, taşınmaz mal almak, satmak, ipotek etmek ve bunlar üzerinde her türlü ayni hak tesis etmek, kaldırmak amacıyla Genel Başkan veya bir Merkez Yönetim Kurulu üyesine yetki vermek. Odalardan gelen taşınmaz mal ya da taşıt almak ya da satmak, ipotek etmek ve bunlar üzerinde her türlü ayni hak tesis etmek, kaldırmak konularına ilişkin kararları görüşüp, onaylamak,
- m)** Bu Kanunun uygulanmasına esas olacak Tüzük ve Yönetmelikleri çıkarmak için gerekli faaliyetlerde bulunmak,
- n)** Türkiye’de psikologluk personelinin serbest çalışma izinlerinin düzenlenmesini yapmak,
- o)** Oda ya kayıt ve Serbest Meslek İcra Belgesi yenileme sürecinde gerekli olan Yurtiçi ya da yurt dışı kurum ve kuruluşlardan alınan Sürekli Eğitim Kurslarının oluşturulması, sağlanması, koordinasyonu, belgelendirilmesi, tescili, kredilendirilmesi, yetki belgelerinin iptali, katılan bilimsel toplantıların yenileme işlemleri için yeterliliğini ve uygunluğunu onaylamak gibi faaliyetleri, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve eşgüdüm sağlayarak yapmak,
- ö)** Odalarca üyelerin puanlama,

kredilendirme türü değerlendirmelerini de içine alan mesleki sicil dosyalarının düzenli tutulmasını sağlamak ve denetlemek,

- p)** Mesleğin yürütülmesinde tutulacak kayıtların standardizasyonu ve tutulmasını sağlamak ve bunları denetlemek,
- r)** Bu Kanun kapsamına giren konularda Birlik olarak tek başına veya disiplinler/ sektörler arası araştırmalar yapmak, yaptırmak, yapmak isteyen üyelerine destek sağlamak, araştırma sonuçlarını ilgili birimlere iletmek,
- s)** Bu Kanun kapsamına giren konular ile ilgili her türlü yayın yapmak, kongre, konferans, seminer, paneller düzenlemek ve diğer her türlü bilimsel etkinliklerde bulunmak,
- ş)** Üyeleri için sosyal tesislerin kurulması ve işletilmesi için gerekli organizasyonu sağlamak,
- t)** Psikologluk mesleğini doğrudan veya dolaylı olarak etkileyebilecek mevzuatın düzenlenmesi sırasında ilgili yerlere görüş bildirmek,
- u)** Psikologların uluslar arası gelişmelerden haberdar olmaları ve yararlanmaları için aynı amaçla çalışan ulusal ve uluslar arası kuruluşlara ilgili Bakanlığın izniyle üyelik başvurusu için karar almak,
- ü)** Bu kanun ve diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek.

Birlik Yönetim Kurulu bu Kanun kapsamına giren konularda veya Birlikten istenen konularda yapacağı çalışmalar için kurullar, komisyonlar kurar ve buralarda çalışacak olanları saptar.

Birlik Yönetim Kurulu, Başkan ve üyelerine gerekli gördüğü miktarda oturum ücreti veya başka ad altında ücret öder, görevli kıldığı kişilerin zaruri masraflarını kendi bütçesinden ödemekle yükümlüdür.

Birlik Yönetim Kurulu, hizmet satın alma durumunda, hizmet karşılığı ödeme

yapar. Birlik Merkezi'nde çalıştırmak üzere personel istihdamı yapar.

Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun Toplantıları

Madde 35.- Birlik Merkez Yönetim Kurulu ayda en az bir defa Birlik Genel Merkezi'nde olağan olarak toplanır. Başkanın belgeye dayalı çağrısı üzerine olağanüstü olarak da toplanabilir. Toplantılar, Merkez Yönetim Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile yapılır ve kararlar hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınır; oylarda eşitlik halinde, Başkanın bulunduğu taraf üstün tutulur.

Geçerli bir mazereti olmaksızın üst üste üç olağan toplantıya katılmayan veya altı ay içinde yapılan toplantıların yarısına her ne sebeple olursa olsun katılmayanların üyelikleri kendiliğinden düşer ve yerlerine sırasıyla en fazla oy alan yedek üyeler çağırılır.

Merkez Yönetim Kurulu üyelerine, toplantılara katıldıkları süreler için çalıştıkları kurumca izin verilir.

Birlik Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu'nun Oluşumu

Madde 36.- Birlik Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu, Birlik Genel Kurulunca iki yıllık bir dönem için Birlik Genel Kurulu delegeleri arasından seçilen dokuz asıl ve dokuz yedek üyeden oluşur.

Birlik Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu'na seçilebilmek için bu kanuna göre seçilme yeterliğinin yanı sıra Türkiye'de en az bilfiil on yıl psikolog olarak çalışmış olmak şarttır. Hizmet süresi bakımından yeterli sayıda aday bulunamazsa sırasıyla daha az hizmeti olanlar da aday olabilir.

Birlik Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu asıl üyeleri ilk toplantılarda kendi aralarından gizli oyla bir Başkan, bir Başkan Vekili ve bir de Yazıcı seçerler.

Birlik Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu'nun Görev ve Toplantıları

Madde 37.- Birlik Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu'nun görevi, Oda Disiplin ve Etik Kurullarının kararlarına karşı yapılacak itirazları incelemek ve kanunla verilen diğer yetkileri kullanmaktır.

Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu toplantıya Merkez Yönetim Kurulu tarafından, asıl üyelere toplantı tarihinden en az bir ay önce taahhütlü mektup göndermek suretiyle çağırılır. Geçerli bir mazereti nedeniyle toplantıya katılmayacak üyelerin toplantı tarihinden on gün önce durumlarını belirtmeleri üzerine yerleri yedek üyelerle doldurulur.

Mazereti olmaksızın üst üste iki toplantıya katılmayan asıl üyelerin üyelikleri düşer, yerlerine sırasıyla en fazla oy alan yedek üyeler getirilir.

Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu toplantılarında Başkan bulunmazsa o toplantıyı yönetmek üzere katılanlar arasından bir Başkan seçilir. Seçim gerçekleşmezse, kurula, toplantıya katılanların en yaşlısı Başkanlık eder.

Yüksek Disiplin ve Etik Kurulu üye tamsayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verir. Oylarda eşitlik halinde Başkanın bulunduğu taraf üstün tutulur.

Birlik Merkez Denetleme Kurulu'nun Oluşumu

Madde 38.- Birlik Merkez Denetleme Kurulu, iki yıllık bir dönem için Birlik Genel Kurulu delegeleri arasından seçilen beş asıl ve beş yedek üyeden oluşur.

Birlik Merkez Denetleme Kurulu'na seçilebilmek için bu kanuna göre seçilme yeterliğine sahip ve meslekte en az bilfiil on yıl çalışmış olmak şarttır. Hizmetin süresi bakımından yeterli sayıda aday bulunamazsa, sırasıyla daha az hizmeti

olanlar da aday olabilir.

Birlik Merkez Denetleme Kurulu üyeleri, ilk toplantılarında kendi aralarından gizli oyla Başkan seçerler.

Birlik Merkez Denetleme Kurulu'nun Görev ve Toplantıları

Madde 39.- Birlik Merkez Denetleme Kurulu üyeleri, gerek birlikte ve gerekse ayrı ayrı Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun bütün işlem ve hesaplarını incelemekle görevlidirler. Oy hakları olmaksızın Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun toplantılarına katılabilirler.

Birlik Merkez Denetleme Kurulu, işlem ve hesaplarda gördükleri aksaklıkları en geç on gün içinde Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na ve iki yıllık denetleme sonuçlarını da bir rapor halinde Birlik Genel Kurulu'na sunar. Merkez Denetleme Kurulu, yılda en az iki defa kendi başkanlarının başkanlığında toplanarak kurul halinde denetlemede bulunurlar.

Birliğin Gelirleri

Madde 40.- Birliğin gelirleri şunlardır;

- a) Odaların brüt gelirlerinin %25'i,
- b) sosyal ve kültürel faaliyetlerden elde edilecek gelirler,
- c) Odalara sağlanacak her türlü basılı belge, defter ve benzerlerinden elde edilecek gelirler,
- d) bağışlar ve yardımlar,
- e) çeşitli gelirler.

Geliri giderini karşılayamayan Odalara, Birlikçe yardım yapılır. Bu yardımın miktarı ve ödenme şekli Birlik Genel Kurulunca belirlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Ortak Hükümler**

Oda ve Birlik Organlarına Seçilme Yeterliği

Madde 41.- Bu kanunda aksine hüküm

yoksa, Oda ve Birlik organlarına aşağıda yazılı olan meslek mensupları seçilemezler;

- a) Oda ve Birlik disiplin kurullarınca geçici olarak meslek uygulamasından alıkonma cezası almış olanlar,
- b) Kamu hizmetinden yasaklılar,
- c) Taksirli suçlar hariç, toplam altı aydan fazla hapis veya süresi ne olursa olsun ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar,
- d) Affa uğramış olsa bile, zimmet, ihtilas, irtikap, rüşvet, dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle veya Türk Ceza Kanunu'nun İkinci Kitabı'nın Birinci Babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etmek suçlarından veya Türk Ceza Kanununun 312inci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçlarından mahkum olanlar veya Türk Ceza Kanununun 536ncı maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı eylemlerle aynı Kanunun 537nci maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı eylemleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemek suçlarından mahkum olanlar.

Seçildikten sonra bu maddede yazılı suçların herhangi birinden mahkum olanların Kurul üyelikleri, kendiliğinden sona erer.

Odalar ve Birlik Organlarının Seçim Esasları

Madde 42.- Odalar ve Birliğin organlarının bu kanunda belirtilen seçimleri, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre aşağıdaki şekilde gerçekleştirilir.

Seçim yapılacak Genel Kurul Toplantılarından en az onbeş gün önce seçime katılacak üye veya delegeleri

belirleyen listeler iki nüsha olarak o yerin İlçe Seçim Kurulu Başkanı olan hakime tevdi edilir. Ayrıca toplantıların gündemi, yeri, günü, saati ile çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlarda belirtilir.

Toplantı tarihlerinin, gündemde yer alan konularda göz önünde bulundurularak görüşmelerin bir cumartesi günü akşamına kadar sonuçlanması ve müteakip Pazar gününün dokuz-onyedici saatleri arasında seçimlerin yapılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi zorunludur. Birden fazla İlçe Seçim Kurulu bulunan yerlerde, görevli hakim İl Seçim Kurulunca belirlenir.

Hakim gerektiğinde ilgili kayıt ve belgeleri de getirip incelemek suretiyle varsa noksanları tamamlattırdıktan sonra seçime katılacak üye veya delegeleri belirleyen liste ile yukarıda belirtilen diğer hususları onaylar. Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar görevli İlçe Seçim Kurulu binası ile ilgili Oda veya Birliğin ilan yerinde asılmak suretiyle üç gün süreyle ilan edilir.

İlan süresi içinde listeye yapılacak itirazlar hakim tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin karara bağlanır.

Bu suretle kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin hususlar ilgili Oda veya Birliğe gönderilir.

Hakim kamu görevlileri veya aday olmayan üyeler arasından bir Başkan ve iki üyeden oluşan bir Seçim Sandık Kurulu atar. Aynı şekilde ayrıca üç yedek üye de belirler. Seçim Sandık Kurulu Başkanının yokluğunda kurula en yaşlı üye Başkanlık eder.

Seçim Sandık Kurulu, seçimlerin Kanunun öngördüğü esaslara göre yürütülmesi, yönetimi ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve

tasnif işlemleri bitinceye kadar aralıksız devam eder.

Dörtüzyük kişiden fazla üyesi bulunan Odalar veya Birlikte her dörtüzyük kişi için bir oy sandığı bulunur ve her seçim sandığı için ayrı bir kurul oluşturulur. Yüze kadar olan üye fazlalığı sandık sayısında nazara alınmaz.

Seçimlerde kullanılacak araç ve gereçler İlçe Seçim Kurulu'ndan sağlanır ve sandıkların konacağı yerler hakim tarafından belirlenir.

Genel Kurullarda yapılacak seçimlerde toplantıya katılma hakkı olanlar imzalı yazı ile aday olabilir veya gösterilebilir. Seçimlerde aday olanların listeleri organlara göre ayrı ayrı olmak üzere tek liste halinde veya her organ için ayrı listeler halinde Genel Kurul Başkanlık Divanınca, adayların soyadı alfabetik sırasına göre sıralanıp, yeteri kadar çoğaltılarak o seçimde görevli hakime mühürlenmek üzere verilir. Listedeki isimlerin yanına her hangi bir unvan veya işaret konulmaz.

Genel Kurul toplantılarına katılma hakkı olanların gösteren listede adı bulunmayan üye oy kullanamaz. Oylar, oy verenin kimliğinin Oda, Birlik veya resmi kuruluşlarca verilmiş kimlik kartı ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra, oy verme sırasında Sandık Seçim Kurulu Başkanı tarafından verilen İlçe Seçim Kurulu mührünü taşıyan ve adayları gösterir listedeki isimlerin karşısına seçilecek organın asıl üyeleri kadar işaretlenip, İlçe Seçim Kurulu mührünü taşıyan zarflara konularak kullanılır. Bunların dışındaki kağıtlara yazılan veya seçilecek organı oluşturan üye sayısından fazla adayın işaretlendiği oy pusulaları ile mühürsüz zarflardan çıkan pusulalar geçersiz sayılır.

Sayım ve döküm sırasında en fazla oy alanlar asıl üyeliklere diğerleri de aldıkları oy sırasına göre yedek üyeliklere seçilir. Oylarda eşitlik halinde kura çekilir. Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip Seçim Sandık Kurulu Başkan ve üyeleri tarafından imzalanır. Tutanakların bir örneği seçim yerinde asılmak suretiyle geçici seçim sonuçları ilan edilir. Kullanılan oylar ve diğer belgeler tutanağın bir örneği ile birlikte üç ay süre ile saklanmak üzere İlçe Seçim Kurulu Başkanlığı'na tevdi edilir.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar, hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. İtiraz süresinin geçmesi ve itirazların karara bağlanmasından hemen sonra hakim, yukarıdaki hükümlere göre kesin sonuçları ilan eder ve ilgili Oda veya Birliğe bildirir.

Hakim, seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde usulsüzlük veya Kanuna aykırı uygulama nedeniyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde, bir aydan az ve iki aydan fazla bir süre içinde olmamak üzere, seçimin yenileneceği Pazar gününü tespit ederek ilgili Oda veya Birliğe bildirir. Belirlenen günde yalnız seçim yapılır ve seçim işlemleri bu madde ile Kanunun öngördüğü diğer hükümlere göre yürütülür.

Görevli hakim ve Seçim Sandık Kurulu Başkanı ile üyelerine 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda belirtilen esaslara göre ödenecek ücret ve diğer seçim giderleri ile ilgili Oda veya Birlik bütçesinden karşılanır.

Seçimler sırasında Seçim Sandık Kurulu Başkanı ve üyelerine karşı işlenen suçlar Devlet memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.

Seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hakim ve Seçim Kurulu'nun aldığı tedbirlere uymayanlara eylemlerinin ağırlığına göre bu Kanunda yazılı disiplin cezaları verilir.

Oda ve Birliğin Denetimi, Organlarının Görevlerine Son Verilmesi

Madde 43.- Bakanlık, Odalar ve Birliğin organları üzerinde idari ve mali yönden gözetim ve denetim hakkına sahiptir. 7nci ve 23üncü maddelerde belirtilen yasaklara uymayan Oda ve Birliğin sorumlu organlarının görevlerine son verilmesine ve yerlerine yenilerinin seçilmesine Adalet Bakanlığı'nın; Bakanlığın teklifine dayanarak veya doğrudan doğruya isteği uyarınca buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılığı'nın açacağı dava üzerine, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince basit usule göre yargılama yapılarak karar verilir ve dava en geç üç ay içinde sonuçlandırılır.

Mahkemece ikinci fıkrada yazılı organların görevlerine son verilmesi halinde kararda ayrıca, görevlerine son verilen organları bu Kanunda yazılı usullere göre seçecek organları toplamak üzere Oda Yönetim Kurulu için Oda Genel Kurulu üyeleri arasından; Birlik Merkez Yönetim Kurulu için Birlik Genel Kurulu delegeleri arasından beş kişiyi de görevlendirir. Seçim, görevlendirilen bu beş kişi tarafından bir ay süre içinde görevlerine son verilen organlar gibi görevli ve yetkili olup aynı şekilde sorumludurlar. Bu fıkra hükmüne göre seçilecek yeni organlar, eski organların görev sürelerini tamamlarlar.

Bakanlığın bu Kanun uyarınca Oda veya Birlik organlarının karar ve işlemleri hakkındaki tasarruflarına Oda veya Birliğin organları tarafından uyulması zorunludur. Bakanlığın tasarruflarını kanuni bir sebep olmaksızın yerine getirmeyen veya eski kararda direnme niteliğin-

de yeni bir karar veren ya da Kanunun zorunlu kıldığı işlemleri Bakanlığın uyarısına rağmen yerine getirmeyen Oda ve Birlik organları hakkında da yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanır.

Görevlerine son verilen organ üyelerinin Kanunda yazılı ceza sorumlulukları saklıdır. Bu organların yukarıdaki fıkra gereğince görevlerine son verilmesine neden olan tasarrufları hükümsüzdür. Türk Devleti'nin varlık ve bağımsızlığının, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun korunması ve Devletin Anayasada belirtilen temel niteliklerini tehdit edici faaliyetlerin önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca hallerinde mahallin en büyük mülki amiri; Oda veya Birliğin sorumlu organlarını geçici olarak görevden uzaklaştırabilir.

Görevden uzaklaştırma kararı dayanakları ile birlikte üç gün içinde ikinci fıkrada sözü edilen mahkemeye bildirilir. Mahkeme, görevden uzaklaştırma kararının yerinde olup olmadığını dosya üzerinde inceleyerek bu konudaki kesin kararını en geç on gün içinde verir. Mahkemece görevden uzaklaştırmanın yerinde olduğuna karar verilmesi halinde üçüncü fıkra hükümleri uygulanır.

Oda ve Birlik Organlarının Seçim Dönemi

Madde 44.- Oda ve Birlik organlarının seçimi iki yılda bir yapılır. Seçim dönemi tamamlanmadan değişen organ, eski organın müddetini tamamlar.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Onur Üyeliği

Madde 45.- Psikoloji alanında yaptığı çalışmalar ve yayımlandığı eserler dolayısıyla ülke ve dünya çapında üne kavuşmuş veya mesleğine, Odalar veya

Birliğe maddi ve manevi yardımda bulunmuş kimselere; Birlik Merkez Yönetim Kurulu'nun, Oda Yönetim Kurullarının teklifine dayanarak veya doğrudan doğruya isteği uyarınca, Birlik Genel Kurulu'nun kararı ile onur üyeliği payesi verilebilir.

Onur üyeliği payesi verilebilmek için psikolog olmak şart değildir.

Onur üyeleri oy hakkı olmaksızın Oda veya Birlik Genel Kurul toplantılarına katılabilirler.

Seçimle İlgili Toplantılara Katılma ve Oy Kullanma Zorunluluğu

Madde 46.- Oda veya Birlik Genel Kurullarını seçimle ilgili toplantılarına üyelerin veya Birlik Genel Kurulu delegelerinin katılmaları ve oy kullanmaları zorunlu olup geçerli bir mazereti olmaksızın bu toplantılara katılmayan veya katılsa bile oy kullanmayanlar, Oda Başkanları tarafından o delegenin uzmanlık alanında o yıl uygulanan psikolojik hizmetin asgari ücreti kadar para cezası ile cezalandırılırlar. Bu durumdaki Birlik Genel Kurulu delegeleri de iki dönem geçmedikçe Birlik Genel Kurulu delegeliklerine seçilemezler.

Psikolojik Hizmet Asgari Ücretlerinin Tespiti

Madde 47.- Oda Yönetim Kurulları her yıl Aralık ayı içinde, psikologların kendi uzmanlık alanlarına göre uygulayacakları psikolojik hizmet ücretlerinin asgari haddini gösteren birer tarife hazırlayarak Birlik Merkez Yönetim Kurulu'na gönderirler.

Birlik Merkez Yönetim Kurulu, Oda Yönetim Kurullarının tekliflerini de göz önünde bulundurarak muhtelif Odaları içine alacak grupları tespit eder ve gruplarda uygulanacak tarifeleri hazırlayarak, ilgili Bakanlığa gönderir.

Bakanlık bu tarifeyi aynen ya da gerekli gördüğü değişiklikleri yaparak onaylar. Tarifeler Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girer.

Yeni bir tarife yürürlüğe girinceye kadar eski tarife hükümleri devam eder.

Organlarda Görev Alanlara Ödenecek Ücret ve Benzeri Giderler

Madde 48.- Oda veya Birlik organlarında görev alacaklara her ne nam altında olursa olsun, verilecek ödeneklerin cins ve miktarı Oda Genel Kurullarının teklifi ile Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılır.

İkinci Görev Yasağı ve Bildirim Zorunluluğu

Madde 49.- Özel kurum ve işyerlerinde görevli psikologların bu görevlerini başka bir yerde de yapmaları kayıtlı buldukları Oda Yönetim Kurulunca kabul edilmedikçe her ne suretle olursa olsun, diğer bir kurum veya işyerinde psikolog görevi alamazlar.

Kamu kurum ve kuruluşları ile iktisadi teşebbüslerine ait kadrolarda çalışan psikologlara, kurumlarınca verilecek ikinci görevler bu hükmün dışındadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan psikologlar, özel yerlerde çalışabilirler (TTB mevzuatına bakılacak).

Oda Yönetim Kurulları, ikinci görev konusunda başvuruları, iş hacmi, ikinci görevlerin psikologlar arasında adil şekilde dağıtılması, hizmetin iyi yapılması ve benzeri hususları da göz önünde bulundurarak inceler ve gerekçeli olarak karara bağlar.

Gerek psikologlar ve gerekse bunları istihdam eden bütün özel kurum ve işyerleri tayin, nakil, işten ayrılma ve benzeri değişiklikleri en geç bir ay içinde buldukları yerin Odalarına bildirmeye mecburdurlar.

Psikologlar Sicili

Madde 50.- Birlikçe Türkiye’de psikolog olarak çalışmaya hak kazananların bir dosyası tutulur.

Her psikoloğun kayıtlı olduğu Odada, Birlikçe gönderilen örneğe göre düzenlenecek bir sicil dosyası bulunur. Bu dosya gizlidir; ancak hak sahibi veya vekalet vereceği bir avukat tarafından her zaman görülebilir ve gerekli not alınabilir.

Odadan Odaya nakil halinde, dosya, nakledilen Oda Başkanlığına gönderilir.

Türkiye’deki üniversiteler; psikolog, uzman psikolog ve doktor psikologların listelerini her mezuniyet döneminden sonra, Odalar da yeni üye ve kayıtları sicil dosyalarındaki bilgi ve değişiklikleri Birliğe bildirir

Üyeler, tayin, nakil, işten ayrılma ve benzeri değişiklikleri en geç bir ay içinde ayrıldıkları yerin Odalarına bildirmeye mecburdur.

Disiplin Cezaları

Madde 51.- Meslek vakar ve onuruna veya meslek düzen ve geleneklerine uymayan fiil ve hareketlerde bulunanlar ile mesleğini gereği gibi uygulamayan veya kusurlu olarak uygulayan ya da görevin gerektirdiği güveni sarsıcı davranışlarda bulunan meslek mensupları hakkında; fiil ve hareketin niteliği ve ağırlık derecesine göre, aşağıdaki disiplin cezaları verilir:

- a) *Uyarma*: Psikoloğa görevinde ve davranışlarında daha dikkatli davranması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.
- b) *Kınama*: Psikoloğa görevinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığıının yazı ile bildirilmesidir.
- c) *Para cezası*: Bölgesinde ve uzmanlık alanında o yıl uygulanan psikolojik hizmetin asgari ücretinin on katından

az, elli katından fazla olmamak üzere verilecek para cezalarıdır.

d) Meslek icrasından alıkoyma: Oda bölgesinde bir aydan altı aya kadar serbest meslek icrasından alıkonmadır.

e) Meslek icrasından sürekli alıkoyma: Oda bölgesinde iki defa serbest meslek icrasından alıkonma cezası alanların, Türkiye sınırları içinde serbest meslek icrasından sürekli olarak alıkonmasıdır.

Cezai takibat ve hüküm tesisi disiplin soruşturması yapılmasına ve disiplin cezası uygulanmasına engel değildir.

Meslek mensubu hakkında savunma alınmadan disiplin cezası verilemez. Tebligata rağmen on beş gün içinde savunmasını yapmayanlar savunma hakkından vazgeçmiş sayılırlar.

Oda Disiplin Kurulu tarafından verilen cezalar aleyhine, kararın üyeye tebliğinden itibaren on beş gün içinde yazılı olarak itiraz edebilir. İtiraz dilekçesi, aleyhindeki belgelere dayanan savunma ile birlikte ve imza karşılığında, Yüksek Disiplin Kurulu'na gönderilmek üzere Oda Yönetim Kurulu Başkanlığı'na verilir. Meslek icrasından geçici ve sürekli men cezası alanların bu cezalarının, itiraz edilsin veya edilmesin Yüksek Disiplin Kurulu tarafından onaylanmış olması şarttır. Oda Disiplin Kurulu tarafından verilmiş meslek icrasından men cezasına karşı taraf olan kişinin süresi içinde itiraz etmemesi durumunda karar, Yüksek Disiplin Kurulu'na gönderilir.

Birlik ya da Odalarca verilmiş olan meslek icrasından geçici veya sürekli men cezalarının Bakanlığa, Odanın bulunduğu ilin valiliğine, ildeki psikologluk personeli istihdam eden kurum ve kuruluşlara ve Uluslararası Psikologlar Konseyi'ne bildirilmek zorunluluğu vardır.

Yüksek Disiplin Kurulu kararı ile meslek icrasından geçici veya sürekli men

edilen üye, ceza süresince serbest olarak mesleğini icra edemeyeceği gibi, var ise işyeri de kapatılır. Disiplin cezaları, ilgili kişiye taahhütlü olarak veya imza karşılığı bildirilir ve bu tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Meslek icrasından men edilen üyelerin, kesin karara rağmen mesleklerini icraya devam etmeleri veya para cezasını ödememeleri halinde, hükmedilen cezanın tebliği tarihinden itibaren; en çok otuz gün içinde haklarında 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takibata başlanır.

Disiplin cezalarını gerektiren fiiller ve bu fiillere uygulanacak disiplin cezaları; bir derece ağır veya hafif disiplin cezalarının uygulanacağı haller; disiplin kovuşturması yapılması konusunda karar verecek merci; disiplin cezalarını vermeye yetkili merciler; disiplin cezalarına karşı yapılacak itirazın usul ve şartları; disiplin kurullarının çalışma usul ve esasları; disiplinle ilgili diğer işlemler Birlikçe düzenlenecek bir yönetmelikle gösterilir.

Aracı Kullanmak, Aracılık Yapmak ve Yetkisiz Meslek İcrası

Madde 52.- a) Psikolojik hizmet talep edenlerle psikologlar arasında herhangi bir menfaat karşılığında aracılık yapanlar veya bu kişileri aracı olarak kullanan psikologlar üç aydan bir yıla kadar hapis ve bir milyon Yeni Türk Lirasından üç milyon Yeni Türk Lirasına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

b) Meslek diplomasını herhangi bir menfaat karşılığı psikologluk mesleğini uygulama yetkisine sahip olmayan kişi veya kişilere kullandıranlar veya kendisine ait olmayan diplomayı kullanarak menfaat sağlayanlar veya yargı mercilerince ya da Oda ve Birlik Disiplin Kurulları tarafından haklarında, serbest meslek uygulamasından geçici veya sürekli alıkonma cezası verilenler-

den serbest meslek uygulamasına devam edenler, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde birinci fıkraya hükümleri uyarınca cezalandırılırlar.

Yasalara ve Bildirim Mecburiyetine Uymayanlar

Madde 53.- Bu kanun 7'nci maddesi ile 8'inci maddesindeki hükümlere uymayanlar yüz milyar Türk Lirasından üçyüz milyar Türk Lirasına kadar ağır para cezası ile cezalandırılırlar.

Bu para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Mükerrer 298inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen Yeniden Değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.

Yönetmelik

Madde 54.- Kanunun uygulanması için gerekli görülecek yönetmelikler bakanlığın da görüşü alınarak Türk Psikologlar Birliği tarafından çıkarılacaktır.

Geçici Maddeler

Geçici Madde 1.- Bu Kanunun öngördüğü Yönetmelik ve Psikologluk Deontoloji Tüzüğü Kanunun yayınından itibaren bir yıl içerisinde çıkarılır.

Geçici Madde2.- Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce, Psikolog, Uzman Psikolog ve Doktor Psikolog ünvanlarını kazanmış olanlar bu ünvanlarını korurlar.

Kanun çıktığı tarihten önce, psikolojide uzmanlık almak üzere sosyal bilimler enstitüleri dışındaki enstitülerde yüksek lisans programlarına kabul edilmiş ve psikoloji uzmanlık alanlarından birinde lisans üstü ve doktora eğitimi görenler de alacakları Uzman Psikolog ve Doktor Psikolog ünvanını kullanırlar.

Geçici Madde 3.- Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce herhangi bir kurumda veya serbest olarak, "psikolog" ünvanıyla ve sadece psikoloji lisans derecesiyle, son 10 yıl içinde en az beş (5) yıldır, fiilen psikologluk mesleğini icra etmiş olanların, çalışmış oldukları alanda bu Kanuna dayalı olarak serbest meslek icrası için, bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki (2) yıl içinde, Psikologlar Odasına başvurmaları ve serbest meslek icrası için Serbest Meslek İcra Belgesi almaları gerekir.

Geçici Madde 4.- Bu Kanuna göre Oda ve Birlik Organlarına seçilmeye engel bir hali olmayan psikologlar, Oda kurucusu olmak istedikleri takdirde, Kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde mesleklerini icra etmekte oldukları illerin valiliklerine başvurarak birer kuruculuk belgesi alırlar. Üç ayın bitiminde valilikler kuruculuk belgesi verdikleri psikologların listesini Bakanlığa gönderirler. Listelerin gönderilmesini izleyen bir ay içerisinde kurucu üyeler, Bakanlığın belirleyeceği il merkezlerinde toplanarak birer geçici Yönetim Kurulu seçerler.

Bu Kanunun 13. maddesinin birinci fıkrası kapsamına giren illerdeki geçici yönetim kurulları, seçildikleri tarihi izleyen bir ay içerisinde üye kayıt işlemlerini tamamlayarak, bu Kanunda belirtilen esaslara uygun olarak Odaların ilk genel kurullarını toplantıya çağırır ve Oda organlarının seçimlerini yaparlar. Bu madde kapsamındaki Odalar, seçim sonuçların Bakanlığa bildirmekle tüzel kişilik kazanırlar.

Yarıdan bir fazla Oda tüzel kişilik kazandıktan sonra Bakanlık, Odalarca seçilen Birlik Genel Kurul delegelerini, Birlik organlarını seçmek üzere Ankara'da toplantıya çağırır. Birlik, organ seçimlerinin kesinleşmesiyle ve Bakanlığa bildirilmesi ile tüzel kişilik kazanır. Birlik, tüzel kişiliğinin kazanılmasından

itibaren altı ay içinde Genel Kurulunu yapar.

Madde 55.- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 56.- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

AVRUPA PSİKOLOG BİRLİKLERİ FEDERASYONU
BAŞKANI TUOMO TIKKANEN'İN
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI'NA GÖNDERDİĞİ YAZI
27 EYLÜL 2004

EFPA

Avrupa Psikolog Birlikleri Federasyonu

AMBLEM

Genel Merkez Brüksel
Agora Galerij
Grasmatkt 105/18
B - 1000 Brüksel

Prof. Dr. Recep Akdağ
T.C. Sağlık Bakanı
T.C. Sağlık Bakanlığı
Mithatpaşa Caddesi

Tel.: + 32 2 503 49 53
Faks: + 32 2 503 30 67
e- posta: headoffice@efpa.be
http://www.efpa.be

TR - 06434, Sıhhiye
Ankara
Türkiye

Psikologluk mesleği ile ilgili yasal düzenlemeler

Brüksel, 27 Eylül 2004

Sayın Bay,

Türk Psikologlar Derneği Yönetim Kurulu'ndaki meslektaşlarımız, bizi, Türk hükümetinin diğer sağlık mesleklerinin yanında psikologluk mesleği ile ilgili yasal düzenlemeler yapmakta olduğu konusunda bilgilendirdi. Bunun yanı sıra, Avrupa Birliği ve Üye Ülkelerdeki mesleki niteliklerin tanınması ile ilgili en son faaliyetler ve standartlar hususunda bilgi almak istediğinizi de duyduk.

EFPA, 31 Avrupa ülkesindeki Ulusal psikoloji birliklerinden oluşan bir federasyondur ve Avrupa'da 150.000 psikologu temsil etmektedir. Bu federasyonda, 25 Avrupa Birliği Üyesi Ülkenin tamamı ve diğer altı Avrupa ülkesi yer almaktadır. Türk Psikologlar Derneği, birkaç senedir EFPA'ya üyedir. Daha detaylı bilgi için, www.efpa.be internet sitesine bakabilirsiniz. Halen, 25 Avrupa Birliği Üyesi Ülkenin 18'inde ve buna ek olarak Avrupa Ekonomik Bölgesinde

yer alan diğer 3 Avrupa ülkesinde psikologluk mesleği ile ilgili yasal ya da diğer düzenlemeler bulunmaktadır.

EFPA, Avrupa'da mesleki niteliklerin tanınması ile ilgili Yönlendirici önerge COM (2002) 119 çerçevesinde, Avrupa Komisyonu'nun Düzenlenen Mesleklerle ilgili Dahili Piyasa Birimi ile psikologluk mesleği hususunda gelecekte yapılacak düzenlemeler hakkında müzakerelerde bulundu. Yönlendirici önerge, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi tarafından 2004 ilkbaharındaki ilk görüşmede kabul edildi. Nihai kabul, büyük olasılıkla 2005'in başlarında gerçekleşecektir.

EFPA, yeni Yönlendirici önergenin 15 no'lu Maddesinde ("Mesleki birlikler tarafından oluşturulan ortak Platformlar") belirtilen düzenlemelere intibak eden EuroPsy'yi (bir Avrupa Psikoloji Diploması) oluşturdu. Bu Diplomanın sistemi 2001'deki Londra Genel Kongresi'nde

kabul edildi. Diplomanın eğitim düzeyi, 18 AB Üyesi Ülkede psikologlarla ilgili olarak var olan yasal ya da diğer düzenlemelere oldukça benzemektedir. Avrupa Diploması için temel şart, Master düzeyinde bir eğitim ya da bunun asgari 5 yıl süreli olan bir eşdeğeri ve asgari 1 yıl süreli olan denetimli bir uygulamadır. Sistem ve Diploma, 1999 yılından bu yana, sermayesi AB tarafından sağlanan bir Leonardo projesi aracılığıyla Avrupa Birliği ile ortaklaşa geliştirilmektedir. Daha detaylı bilgi için, www.europsych.org sitesine bakınız.

Psikoloji ile ilgili Avrupa Diploması, bir kalite güvencesidir ve profesyonellerin Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler arasında otomatik olarak tanınması ve daha esnek dolaşım olanakları sağlayacak bir araç görevi görecektir.

Ne Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin ne de Avrupa Komisyonu'nun daha düşük eğitim seviyesine sahip psikologların Avrupa Birliği içerisinde tanınmasını kabul etmeyeceği açıktır. Bu, kişinin psikoloji ile ilgili olarak sadece lisans seviyesinde eğitim alması durumunda daha da belirgin hale gelmektedir. 25 AB Üyesi ülkeden yasal ya da diğer düzenlemelerin bulunduğu 18'inin tümünde, psikologluk mesleğinde bağımsız uygulamaya giriş Master seviyesinde gerçekleşmektedir. Bu zaten bir Avrupa standardıdır. Psikoloji ile ilgili Lisans seviyesi çalışmaları, psikolog olmak için daha ileri düzeyde bilimsel ve uygulamalı eğitim için bir başlangıç noktası olarak kabul edilmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz görüşlerin, Avrupa bakış açısıyla (sadece Lisans seviyesindeki eğitim için) bir psikologun Psikoloji ile ilgili bir Avrupa Diploması oluşturma planı ve Avrupa Birliği'nde yer alan psikologların mesleklerinin kalite ve esnekliği açısından dikkate alınmasının önemli olduğunu düşünmekteyiz. Bunu,

Türkiye'deki psikologların eğitimi ve onlarla ilgili olarak yapılacak olan olası yasal düzenlemelerle ilgili planlarınızda göz önünde bulundurmanızı rica ediyoruz.

"Psikolog" unvanının kullanımı açısından, Yüksek Eğitim Kurulu (YÖK) tarafından hazırlanan mevcut Türk eğitim ve öğretim sistemindeki Lisans derecesi + master derecesi formülü (6 yıl) EFPA standartlarıyla (Psikoloji ile ilgili Avrupa Diploması) kıyaslanabilir düzeydedir.

Ekteki belgeler, EFPA'nın aşağıdaki konularla bağlantılı olan ana amaçları ile ilgili temel bilgileri içermektedir:

- 1) Avrupa'da psikoloji ve psikologlarla ilgili yasal hususlar,
- 2) Avrupa Birliği ile birlikte Psikoloji ile ilgili bir Avrupa Diploması oluşturulması,
- 3) Psikolojinin çeşitli alanlarına yönelik İleri Seviyede Diplomaların oluşturulması.

Ekteki bilgiler, 13 Temmuz 2003 tarihinde Viyana'daki EFPA Genel Kongresi'nde kabul edilen EFPA Faaliyet Raporu 2001-03'ten yapılan doğrudan alıntılardır.

Daha fazla bilgiye gereksinim duymanız halinde lütfen bizimle bağlantıya geçmekten çekinmeyiniz.

Saygılarımla,

Tuomo Tikkanen

Başkan, EFPA

Avrupa Psikolog Birlikleri Federasyonu

Genel Merkez Brüksel

e-posta: headoffice@efpa.be

Bireysel e-posta: tuomo.tikkanen@efpa.be

EFPA web sitesi: <http://www.efpa.be>

EK: APBF Eylem Raporu 2001-3.

*“Psikoloji ile ilgili Avrupa
Diploması, bir kalite
güvencesidir ve profesyonellerin
Avrupa Birliği Üyesi Ülkeler
arasında otomatik olarak
tanınması ve daha esnek dolaşım
olanakları sağlayacak bir araç
görevi görecektir.”*

AVRUPA PSİKOLOG BİRLİKLERİ FEDERASYONU (APBF) EYLEM RAPORU 2001-03

13 Temmuz 2003'te Viyana'da yapılan
Genel Toplantı'da kabul edilmiştir.

APBF'nin Temel Amaçları

1) Psikoloji alanında bir Avrupa Diploması Geliştirmek

APBF'nin en önemli amacı psikologlar için hem ulusal seviyede hem de Avrupa seviyesinde en iyi kalitede eğitim ve öğretimi sağlamak, psikologların esnek bir şekilde çalışmalarını ve niteliklerinin karşılıklı bir şekilde kabul edilmesini kolaylaştırmak ve psikolojinin Avrupa'nın her tarafında yüksek bir standartta uygulanmasını sağlamaktır.

APBF, kendi standartlarına uygun psikoloji eğitimi ve öğretimi veren APBF Üye Birliği ülkelerindeki tüm psikologlara verilecek, psikoloji alanında bir Avrupa Diploması geliştirmeyi (EuroPsy) amaçlar. Bu standartlar ilk önce APBF tarafından belirlenmeli, daha sonra Avrupa Komisyonu, AB Üye Ülkeleri ve diğer Avrupa hükümetleri tarafından kabul edilmelidir. Bunu başarmak, bu meslek için yeni ve devrim niteliğinde bir adım olacaktır.

Mesleki niteliklerin tanınması hakkında yönerge teklifi

APBF'nin isteklerine uygun olarak ve Avrupa Komisyonu'yla yapılan görüşmelerden sonra Avrupa Komisyonu, Avrupa'da mesleki niteliklerin tanınmasıyla ilgili yeni bir Yönerge teklifini kabul etmiştir. Yönergenin 15. maddesi, mesleki birliklere Avrupa Komisyonu'na "platformlar" sunma olanağı verir. Psikologların eğitim ve öğretimini ilgilendiren bir "platform" ya da standart bu noktadan hareketle Avrupa Komisyonu ve Üye Ülkeler tarafından kabul edilebilir.

Standartlar, ancak geçerli ve psikolojik hizmetlerin esnekliği ve kalitesi açısından yararlı olduğu düşünülürse kabul gerecektir. Kabul edilmiş bir standart, tüm AB Üye Ülkelerinde ve bu standardı kabul eden diğer Avrupa ülkelerinde psikologluk mesleğine serbest giriş için bir temel oluşturacaktır.

2002 Eylülünde Avrupa Parlamentosu'nun Yönerge teklifi görüşmeye açıldığında APBF, Avrupa Parlamentosu'nun, çeşitli görüşleri dinlemek için gerçekleştirdiği özel oturumuna fikirlerini sunmak için davet edilmiş olan mesleki birliklerden biriydi. APBF, Yönerge teklifi üzerine düşüncelerini ve bu konudaki desteğini belirtti ve Parlamentosu, psikologların bu yeni Yönergenin ilk uygulaması olarak böyle bir platform önermeye hazır oldukları konusunda bilgilendirdi.

Yönerge teklifinin 2004'te Avrupa Parlamentosu ve Bakanlar Kurulu tarafından kabul edilmesi bekleniyor.

Psikolojide Avrupa Diplomasının (EuroPsy) Tasarlanması üzerine Leonardo Projesi 2001-2004

APBF Londra Genel Meclisi, Psikologların Eğitimi İçin Avrupa Çerçevesi 1999-2001 konulu Leonardo projesi tarafından oluşturulan Avrupa'da psikoloji eğitiminin temel modelini kabul etmiş bulunmaktadır. Toplam eğitim süresi Yüksek lisans ya da eşdeğer bir derecede en az beş yıl üniversite eğitimi ve denetim altında en az bir yıl uygulama olmak üzere en az altı yıl olmalıdır.

Leonardo projesinin ikinci bölümü bir Diploma tasarısı ve buna bağlı

düzenlemeler ile kurumsal prosedürlerle ilgilidir. Projenin, 2003 yılı içerisinde danışma için bir ön teklif bildirmesi beklenmektedir. On bir ortak ülke ve APBF bu projenin içindedir. Her ortak kendi ülkesinde ulusal bir danışma ve bilgi ağı kurmuştur ve tüm APBF Üye Birlikleri Başkanlarıyla kapsamlı bir danışma süreci başlatılmıştır.

Projeyi, Birleşik Krallık, Londra'dan Profesör Ingrid Lunt yürütmektedir. Londra'da, 2001'de, Avrupa Kongresi'nde proje ekibi tarafından sunumlar yapılmıştır ve bu sunumlar 2003'te Viyana'da da tekrarlanacaktır. Proje ekibinin APBF sayfasına bağlı kendi internet sayfası da bulunmaktadır: www.europsych.com

Bologna bildirisi ile ilgili Kural Beyanı

APBF Avrupa Komisyonu aynı zamanda sözde Bologna bildirisi ve bu bildirinin psikologların eğitimiyle olan kısmı ile ilgili net bir tutum almıştır. Bu kural beyanı Avrupa hükümetlerine, Bakanlıklarına ve Eğitim Bölümlerine ve Avrupa Birliği'ne iletilmiştir. Görüş 2000 yılında açıklanmıştır; fakat Üniversite öğretimini ve eğitimi kısaltmaya karşı baskılar bu görüşü 2001-03 döneminde de çok faydalı kılmıştır.

Kural Beyanı'nın esas noktaları aşağıdaki gibidir:

“Bologna'da 1999 Haziranında 29 ülkenin eğitim bakanı bir 'Avrupa Yüksek Öğretim Bölgesi'ni destekleyen bir bildiriye kabul etmişlerdir. Bu bildirinin amaçları açık bir şekilde iyi niyetlidir; ancak bunların nasıl yürütüleceğini tahmin etmek oldukça güçtür. Üç yıllık temel üniversite eğitiminin (lisans derecesi) gelecekte bilimsel öğretim ve mesleki eğitim için yeterli olduğunun yanlış anlaşılma olasılığından ötürü APBF şu noktalara açıklık getirmeyi gerekli görmektedir.

- Psikolojide üç yıllık üniversite eğitimi hem bilimsel hem de mesleki amaçlardan ötürü yetersizdir. Lisans derecesi psikologun eğitimi için sadece bir başlangıçtır.

- Bilimsel ve uygulamalı eğitim toplam en az altı yıl sürmelidir. Hem temel program hem de ileri çalışmalar üniversitede ya da eşdeğer bir yüksek öğrenim kurumunda yürütülmelidir. Bu seviyede üniversite eğitimi genellikle yüksek lisans derecesidir.

- Psikologluk mesleğinin lisanslanmasının ve kanuni düzenlemelerle belirlenmesinin iyi bir şekilde yürütül-düğü Avrupa ülkelerinde, gerekli eğitim seviyesi yüksek lisans derecesidir.

- APBF, psikoloji eğitiminin ihtiyaçlarının neler olduğuna 1990 yılındaki 'Psikolojide Mesleki Eğitimin En uygun Standartları' belgesinde karar vermiştir.

2) Psikolojinin çeşitli alanları için İleri Diplomalara geliştirmek

2001-03 Eylem Planı'nda Psikolojinin çeşitli alanları için Avrupa Sertifikaları geliştirilmesine karar verilmişti. İlk proje psikoterapi idi, bu tip bir Sertifika için gerekli kriterler 1997'de Dublin Genel Toplantısı'nda kabul edilmişti. Bu hazırlayıcı çalışma Daimi Psikoterapi Komitesi tarafından yapılmıştır.

“Sertifika” ismi yerine “İleri Diploma” ismi kabul edilmiştir; çünkü “İleri Diploma” ismi Psikolojide Avrupa Diploması'na bağıntılı olarak uzmanlaşma seviyesini daha iyi tanımlamaktadır. Bu 2002-03'te hem Yönetici Konsey hem de Başkanlar Konseyi tarafından tartışılmıştır.

Avrupalı psikologlar için İleri Diplomalara eylemsel bir değer taşıyacağı diğer olası alanlar gelişimsel/editsel psikoloji, sağlık/klinik psikolojisi, mesleki ve kurumsal psikoloji ve muhtemelen

trafik psikolojisi olarak belirlenmiştir. AMKPB'nin memurları ile, mesleki ve kurumsal psikolojide alınacak İleri Diploma kriterlerinin belirlenmesine katkıda bulunacak ön görüşmeler başlamıştır.

3) Psikolojiyi ve psikologları ilgilendiren yasal şartlar

Avrupa Komisyonu, psikolojiyi ve tüm APBF Üye ülkelerindeki psikologları ilgilendiren yasal düzenlemelerin gelişimini yakından takip etmektedir. Avrupa Birliği dahilinde olan gelişmelere özellikle önem verilmektedir.

Avrupa Komisyonu Mesleki Düzenlemeler İç Pazar Birimi temsilcileriyle birçok toplantı düzenlenmiştir. 2002 Martında Avrupa Komisyonu mesleki niteliklerin tanınmasıyla ilgili yeni bir yönerge teklifi sunmuştur. Yeni yönerge teklifi tüm eski sektör yönergelerini (ör. tıbbi meslek için) geçersiz hale getirecek ve yasal düzenlemeleri olan tüm meslekleri bu yeni ve kapsamlı Yönerge çerçevesinde birleştirecekti.

Aynı zamanda, Avrupa Birliği'nin kişisel veriyi ve bilgiyi korumaya ilişkin 96/45/EC yönergesi bazı Üye ülkelerde uygulamaya konulmuştur. Bu uygulama, psikolojik araştırmada ve mesleki ve kurumsal psikolojinin uygulamasında etkili olmuştur. APBF, Avrupa Mesleki ve Kurumsal Psikoloji Birliği (AMKPB) ile Yönergenin uygulanmasına ilişkin ortak bir strateji hakkında görüşmelerde bulunmuştur.

Avrupa Ülkelerindeki Mesleklerin Yasal Statüleri

Ayrıca Avrupa Komisyonu'na Üye ülkelerdeki psikologların meslekleri ve çalışmalarını ile ilgili yasal gelişmeler üzerine bir takım raporlar gönderilmiştir. Bu gelişmeler genel anlamda bu meslek

dalı için yararlı olmuştur fakat hala bir çok ülkede yasal düzenlemelerle ilgili sorunlar mevcuttur.

2003 yılına gelindiğinde, "psikolog" unvanının korunmasını sağlayan ve Avrupa Birliği'ne üye 10 ülke ve üye olmayan 8 Avrupa Ülkesi dahilinde, psikologların meslekleri ile ilgili düzenlemeler getiren ulusal yasalar ve yasal düzenlemeler mevcuttu. Buna ek olarak en az 5 ülkede hükümetler tarafından bu amacın gerçekleştirilmesi için bir yasa hazırlandı ve yine bu hükümetler tarafından incelenmeye alındı.

Bu ülkeler:

- Avusturya,
- Belçika,
- Danimarka,
- Finlandiya,
- Fransa,
- Almanya,
- Yunanistan,
- İrlanda (Hükümet süreci dahilinde),
- İtalya,
- Portekiz (Hükümet süreci dahilinde)
- İspanya,
- İsveç,
- Birleşik Krallık (Hükümet süreci dahilinde)

Ve diğer ülkeler

- Hırvatistan,
- Çek Cumhuriyeti,
- Estonya,
- Macaristan,
- İzlanda,
- Malta (Hükümet süreci dahilinde)
- Norveç,
- Polonya,
- Slovakya ve
- İsviçre (Hükümet süreci dahilinde)

Psikologların meslekleri ile ilgili yasal konuların takip edilmesi görevi Avrupa Kanuni Hususlar Daimi Heyeti'ne havale edilmiştir. Bu komite Genel Kurul'a

bu konu hakkında bir rapor sunmakla görevlendirilmiştir.

Avrupa Kanuni Hususlar Daimi Heyeti'nin görevi yeni bir Avrupa Düzenlemeleri Daimi Heyeti'ne havale edilebilir. Bu heyetin ise daha belirli ve açık bir görev profili olacaktır. Bu profil aşağıdaki öğelerden oluşmaktadır: a) psikologları ilgilendiren temel yasal düzenlemeler ve diğer düzenlemeler b) eğitim alanında psikolojiyi ilgilendiren yasal düzenlemeler ve diğer düzenlemeler c) çalışma hayatı alanında psikolojiyi ilgilendiren yasal düzenlemeler ve diğer düzenlemeler d) Özel psikolojik hizmetlerin kamusal finansmanıyla ilgili yasal düzenlemeler ve diğer düzenlemeler.

Avrupa temasları ve uluslararası temaslar

Temel hedef EFPA'nın Avrupa Birliği ve Avrupa'daki diğer kurumlar ve hatta uluslar arası kurumlar üzerindeki etkisini arttırmaktır. Bu hedefin gerçekleşmesi amacıyla aşağıdakiler yapılmıştır.

- Resmi kurumların temsilcileriyle görüşmeler
- EFPA'nın web sitesinde Daimi Heyet ve Görev Ekibi raporlarının yayımlanması
- Diğer kurumlarla işbirliği
- Psikolojinin çeşitli Avrupa Birliği eylem ve politikalarında bir disiplin ve meslek olarak dikkate alınıp alınmadığının belirlenmesi amacıyla Avrupa Birliği seviyesinde çalışmalar.

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi ile Bağlantılı Çalışmalar

EFPA (Avrupa Psikolog Birlikleri Federasyonu), psikoloji eğitimi ve mesleği ve psikoterapi alanındaki mevcut ve ileride gerçekleşecek olan gelişmelerden haberdar olabilmek amacıyla Avrupa Birliği Parlamento Üyeleri ve Ekonomik ve Sosyal Komite (CESE) Üyeleri aracı-

lığıyla Avrupa Birliği heyetleriyle temaslarda bulunmaktadır.

2001 yılında EFPA, Avrupa'da meslek hizmetlerine daha iyi koşullar sağlamak ve bu hizmetlerin ulaşılabilirliğini arttırmak amacıyla Avrupa Komisyonu İç Piyasasıyla sürekli olarak müzakerelerde bulunmuştur. Ayrıca EFPA ve A.B. Üye Kuruluşları, Avrupa Birliği sahasında Komisyonu, EFPA ve Üye Kuruluşlar hakkında bilgilendirmek amacıyla başlatılan kap-samlı çalışmada da yer almıştır.

EFPA, Psikolojide Avrupa Diplomasının gelişimi ile ilgili olarak Avrupa Komisyonu İç Piyasası, Mesleki Düzenlemelerden sorumlu Birim ile düzenli olarak görüşmeler düzenlemiştir.

2002 yılında, EFPA, İç Piyasa Komisyon Başkanına resmi bir mektup göndermiş ve mektupta Avrupa'da yaşayan psikologların eğitim ve öğretimi için bir Avrupa standardı (Psikolojide Avrupa Diploması) yaratabilmek amacıyla yeni bir sistem Talimatının verilmesini rica etmiştir. Bunun hemen ardından Komisyon, EFPA tarafından istenen bu talimatın oluşturulacağını bildirdi.

EFPA ise 1 Ekim 2002'de düzenlenen Avrupa Parlamentosu Oturumunda, Komisyon'un bu Talimat önermesine destek vereceğini bildirdi. EFPA, Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi Üyeleri ile yakın ve sürekli bir temas kurmuş ve bu önergeyi tartışmıştır.

EFPA, Avrupa Konseyi'ne bağlı, bir Sivil Toplum Örgütü kimliğinde kalıcı bir danışma birimi statüsüne kavuşmak amacıyla Avrupa Konseyi'ne iletilmek üzere bir başvuru metni hazırlamıştır. Bu başvuru metni 2003 yılının bahar mevsiminde tamamlanmıştır; EFPA'ya muhtemelen bu yıl sonunda bir karar bildirilecektir.

Avrupa Merkez Örgütleri ve Hükümetlerle olan İlişkiler

EFPA, EUROCADRES örgütü (Avrupa Uzmanlar ve Yöneticiler Örgütü) ile yakın ve kalıcı temaslar kurmuştur. EUROCADRES ulusal akademik merkezi örgütlerden oluşan bir federasyondur. Bu işbirliğinin bir parçası olarak, Avrupa'daki mesleki birlikler arasında bir çok toplantı düzenlenmiştir ve bu toplantıların sonuncusu ise EFPA'nın genel merkezinde yapılmıştır. Tıp doktorları, Mühendisler ve Sosyal Hizmet Görevlileri de son toplantıda hazır bulunmuşlardır.

EFPA aynı zamanda CEPLIS (Avrupa Serbest Meslek Konseyi) örgütüne de üye olmuştur. Bu işbirliği hem bilgi edinme hem de Avrupa'daki meslek düzenlemeleri ile ilgili politik süreçleri etkileme bakımından çok faydalı olmuştur. CEPLIS tarafından organize edilen ve A.B. yetkililerinin ev sahipliğini yaptığı seminerlerde EFPA, mesleğimizin bakış açılarını ve ihtiyaçlarını anlatabilme imkanı bulmuştur.

EFPA, ayrıca psikologların kalitesi ve eğitim ihtiyaçları ve de bu mesleğin statüsü ile ilgili konularda her koşulda Üye Kuruluşlara destek vereceğini de bildirmiştir. İsviçre Hükümeti EFPA Örgütü'nü 2002'de psikologlarla ilgili yeni yasayı tartışma amacıyla özel bir toplantıya davet etti. İsviçre Hükümeti, bu toplantıda EFPA'nın Psikoloji eğitim ve öğretimi ve de Psikolojide bir Avrupa Diploması yaratma konularındaki standartlarından haberdar oldu.

Katılım

EFPA, bu süreç içerisinde Avrupa Komisyonu'nun Roma'da sunduğu yeni yasa önergesi ile ilgili mesleki bir toplantı olan ve 2002'de düzenlenen Avrupa Parlamentosu toplantısında, IUPsyS

Genel Asamblesi'nde, IAAP Genel Toplantısında ve Yönetim Kurulunda (İkisi de 2002'de Singapur'da düzenlendi), EUROCADRES tarafından düzenlenen çeşitli toplantılarda CEPLIS Genel Asamblelerinde ve de Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (CESE)'ne bağlı bir çalışma grubunda yer almıştır. Ayrıca EFPA, iki defa EFPSA Genel Asamblelerinde ve Kongrelerinde yer almıştır (2002 Türkiye, 2003 Portekiz). Bunların yanında, EFPA bir üye kuruluş olan COP' ta temsil edilmiş ve de 2002 yılında Kolombiya, Bogota'da düzenlenen İber-Amerikan Psikoloji Kongresinde, Psikoloji ile ilgili bir sunum gerçekleştirmiştir. Bütün bunlar EFPA'nın iletişim ve kaynaşma süreci adına çok faydalı olmuştur.

Avrupa'daki yeni üye kuruluşlar ve üye olmayan kuruluşlarla birlikte çalışma

Genel Sekreter Richard Freeman, EFPA'ya üye olmayan fakat muhtemelen üye olmak isteyebilecek kuruluşlarla çalışma konusunda sorumlu olan yetkilidir. EFPA bu kuruluşlara gönderilecek ve kuruluşların başvuru sürecinde onları destekleyebilecek bir malzeme paketi hazırlamıştır.

Avrupa Psikoloji Birlikleri Forumu (Tartışma Toplantısı)

EFPA, her 2 yılda bir ECP' de toplanan Avrupa Psikoloji Birlikleri Forumu'nu organize etmektedir. Bu Forum Avrupa'daki psikoloji ile ilgili kuruluşları biraraya getirmektedir (Örneğin; EAWOP, EHPS, EARLI, EAPA ve EAPP) ayrıca bilgi akışını, kongre tarihlerinin koordinasyonunu ve de diğer iletişim aktivitelerinin oluşumunu sağlamaktadır. Avrupa Forum Toplantısı Temmuz 2003'te tekrar Viyana'da düzenlenecektir.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI'NIN "SAĞLIK MESLEK MENSUPLARI BİRLİĞİ KANUN TASARI TASLAĞI" HAKKINDA GÖRÜŞ TALEBİ 24 AĞUSTOS 2004

T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Müsteşarlık

Sayı: 279
Konu: Görüş Talebi

24 Ağustos 2004

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ'NE

Bakanlığımızca hazırlanmakta olan "Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı" ekte bilgilerinize takdim edilmektedir. Taslak ile ilgili görüşlerinizin 10/09/2004 tarihine kadar yazılı olarak Bakanlığımıza iletilmesini rica ederim.

Abdülkadir ATALIK
Müsteşar Yardımcısı

Yasa Taslağının Psikologlarla İlgili Maddeleri

Klinik psikologlar

Madde 108 - Klinik psikologlar, objektif ve projektif testler, görüşme teknikleri ve gözlem metotları kullanarak psikolojik değerlendirme yapılması, değerlendirme sırasında kullanılan ölçme tekniklerinin geliştirilmesi; zihinsel, davranışsal ya da duygusal sorunları olan kişilerin tanınması, değerlendirilmesi, tanımlanması ve bu sorunların giderilmesi alanlarında yetkilidir. Klinik psikologlar, uzman hekimin sorumluluk alanına giren tedavi ve müdahalelerde bulunmazlar.

Klinik psikolog olarak çalışabilmek için, psikoloji lisans eğitimi üzerine klinik psikoloji alanında "doktora" derecesinde diploma almış ve diploması Bakanlıkça tescil edilmiş olmak gerekir.

Sağlıkla ilgili mesleklerin mensupları

Madde 111 - Temel çalışma alanı sağlık hizmetleri olmamakla birlikte, mensupları sağlık sektöründe de çalışan biyologluk, \ klinik psikologluk dışında psikologluk, sosyal çalışmacılık, veteriner hekimlik, hayvan sağlık teknisyenliği, kimyagerlik, biyofizik mühendisliği, biyomedikal mühendisliği, çevre mühendisliği, gıda mühendisliği, biyoistatistik gibi meslekler, sağlıkla ilgili meslekler sayılırlar. Bu mesleklerin mensuplarından sağlık sektöründe çalışanların sağlık sektöründeki görev tanımları Bakanlıkça yönetmelelikle belirlenir.

**TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ'NİN
T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI'NIN
GÖRÜŞ TALEBİNE YANITI
10 EYLÜL 2004**

Sayı: 2004/114

10 Eylül 2004

SAĞLIK BAKANLIĞI MÜSTEŞARLIĞINA

İLGİ: 24.08.2004 gün ve 279 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde gönderilen "Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı" incelenmiş ve tasarıya ilişkin görüşlerimiz ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz olunur.

Prof. Dr. Ayşe YALIN
Türk Psikologlar Derneği Genel Başkanı

*“...tüm sağlık meslekleri
kendi işleyişlerini yürütecek
birlikler ve odaların tüzük ve
yönetmeliklerini oluştururken,
o mesleğin ünvanının verilme
koşullarının ve serbest çalışma
koşullarının belirlenmesinde,
o meslekle ilgili çağdaş
standartları gözetmek ve
uygulamak zorundadır.”*

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ GENEL MERKEZİNİN “SAĞLIK MESLEK MENSUPLARI BİRLİĞİ KANUN TASARI TASLAĞI”NA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

1) “Sağlık Meslek Mensupları Birliği Kanun Tasarı Taslağı”na ilişkin genel gerekçe ve madde gerekçelerinin olmaması, tasarının mantığının kavranmasında güçlük yaratmıştır.

2) Yasada psikologluk mesleğini açık ve somut olarak doğrudan konu edilmediği, Psikologların ad vermeksizin “sağlıkla ilgili diğer meslek” grubu adlandırılması içinde ele alındığı görülmüştür. Yasanın 3. maddesinde; “Sağlık meslekleri; sağlıklı yada hasta kişileri konu alan, temel faaliyet alanları doğrudan doğruya insan üzerinde uygulamalara dayanan, sağlık uygulamalarında hekim veya dış hekiminin yönlendirmesi ve denetimi altında teknik destek sağlayan, sağlık alanında insan üzerinde doğrudan uygulaması olmayan ve sağlıkla ilgili diğer meslekleri, ifade eder.” şeklinde bir tanımlama yapıldığı görülmektedir. Bilindiği gibi günümüzde bir çok sağlık sorununun altında psikolojik nedenlerin yattığı kabul edilmekte ve koruyucu ruh sağlığı hizmetleri ile bu sorunları önleyici çalışmalar yürütülmektedir. Ülkemizde yaşanan Gölcük depreminin sonra derneğimiz aracılığıyla yürütülen çalışmalarda olduğu gibi psikolojik hizmetlerin çoğunluğu, hekim yönlendirmesi veya denetimine gereksinime göstermemektedir. Ayrıca, değişik uygulama alanları olan psikologların çoğu bağımsız çalışmaktadır. Bir iki örnek vermek gerekirse; endüstride, yetiştirme yurtlarında, çocuk yuvalarında, okullarda, huzurevlerinde, cezaevlerinde, mahkemelerde vb. gibi. Bu nedenle, yasada Psikolog kavramının açık olarak yazılmasının ileride çıkabilecek sorunları çözeceği düşünülmektedir.

3) Yasa taslağının geneline bakıldığında, genel kurullardaki çoğunluğun alınan kararlarda etkili olacağı görülmektedir. Yani alınacak kararlar, her genel kurulun politik havasına göre değişebilecektir. Sonuçta oda ya da birliğin kuruluş amacının dışına çıkması hatta meslek tanımlarının değişmesi bile söz konusu olabilir. Bu nedenle, tasarıya; “tüm sağlık meslekleri kendi işleyişlerini yürütecek birlikler ve odaların tüzük ve yönetmeliklerini oluştururken, o mesleğin ünvanın verilme koşullarının ve serbest çalışma koşullarının belirlenmesinde, o meslekle ilgili çağdaş standartları gözetmek ve uygulamak zorundadır.” şeklinde genel madde eklenmesinde yarar görülmektedir.

4) 8. maddede; ilan üzerine ilk genel kurul toplanmadığı takdirde 2. genel kurul toplantı yeter sayısı kaç olacağı belirtilmediği görülmektedir. İleride doğabilecek uyuşmazlıkların önlenmesi açısından bu konunun bir karara bağlanmasında yarar görülmektedir. Birlik genel kurulu ilanı da 15 gün önce yapılmış olmalıdır.

Aynı maddede sözü edilen taahhütlü mektupla genel kurul toplantılarına davet konusunun maliyetinin yüksek olacağı düşünülmektedir. Üye sayısı ortalama 1000 kişi olan bir oda için bugünün rakamlarıyla bu para 4 milyar lirayı bulmaktadır. Buradaki amaç odanın geleceğine yön vermek olduğuna göre, mesleki faaliyetini odaya kayıtlı sürdürebilen ve bu durum kendisi için bir yükümlülük olan üye doğal hayatın akışı gereği bu konuyu meslektaşları ile iletişiminden ve gazetelerden öğrenebilir. Dolayısıyla mevcut oda örgütlenmelerinde olduğu gibi ilân yolunu

sürdürülmesi uygun olacaktır. Odaların üye sayılarına göre ülkenin ilk 5 büyük gazetesi ya da mahalli bir gazete belirlenebilir.

5) Madde 8 (c) fıkrası; odaların birlikte temsilini düzenlemektedir. Madde, "Oda Yönetim, Disiplin ve Denetleme Kurullarının asıl ve yedek üyeleri ile Birlik Genel Kuruluna tabii delege olan oda başkanı dahil üye sayısı 500 kişiye kadar 5, 1.000 kişiye kadar olan odalardan 7, 3.000 kişiye kadar olan odalardan 9 delege, 3.000'den sonraki her 3.000 kişi için birer delege seçmek," kuralını öngörmektedir. Dikkat edilirse söz konusu delege sayısına başkan da doğal delege olarak dâhildir. Bu temsil oranlarının az olduğu düşünülmektedir. Örneğin; her ilden en az ikişer delege (ki oda başkanı ile bu sayı üç olacaktır) ve 100 kişiden sonraki her 300 üye için 1 delege gibi.

6) Madde 8 (d) fıkrasında oda için gerekli taşınmazların satın alınması veya mevcut taşınmazların satılması hususunda Yönetim Kurulu'na yetki vermek oda genel kurulunun görevleri arasında sayılmış ve anılan maddenin son fıkrasında Genel Kurul toplantılarında kararların hazır bulunanların salt çoğunluğu ile alınması uygun görülmüştür. Taşınmaz ve tüzük değişiklikleri gibi önemli konulardaki kararların salt çoğunlukla alınması bazı tehlikeler doğurabilir. Bu nedenle bu tür kararların 2/3 çoğunlukla alınması uygun olacaktır.

7) Madde 9; üye sayısına göre yönetim kurulu üyesi sayısını düzenlemektedir. Odaların tasarı ile verilen görevleri yürütebilmeleri için, yönetim kurulu üye sayısının en az 7-8 kişi olması uygun olacaktır.

8) Madde 15; her mesleğin bir birliği olacağını hükme bağlamaktadır. "Her bir sağlık mesleğinde odaların katılımıyla Türkiye Sağlık Meslek Birliği kurulur.

Meslek Birliklerinin adında Türkiye kelimesinden sonra meslek belirtilir. Sağlık Meslek Birliklerinin merkezi Ankara'dadır." şeklinde tanımlanmaktadır. Bu maddeye göre, meslek mensuplarımızın bir birliği kurulduğunda adı "Türkiye Psikologlar Sağlık Meslek Birliği" olacaktır. Ancak, bilindiği gibi psikologlar yalnızca sağlık alanında çalışmamaktadır. Bu yasa çıktığı takdirde; adalet, endüstri, din, spor, eğitim ve benzeri gibi değişik alanlarda çalışan psikologlarımızın durumu ne olacaktır? Onlar bu oda ve birliklere üye olabilecek midir?

9) Madde 17'nin (d) fıkrasında birliği ilgilendiren yönetmelik taslaklarını ve mevcut yönetmelikler üzerindeki değişiklikleri karar bağlamak birlik yönetim kurulunun görevleri arasında sayılmış ve Madde 18'de bu işlemleri yapmak için hazır bulunanların salt çoğunluğu yeterli sayılmıştır. Yazımızın 5. maddesinde belirtildiği gibi bu tür önemli kararlar 2/3 çoğunlukla alınmalıdır.

10) Madde 26'da sizin gönderdiğiniz metinde de "Çıkarılmalı" ibarelerinin olduğunu görmek bizleri sevindirmiştir. Çünkü koyulmuş olan bu kuralla, tüm birlik ve odaların yönetim, denetleme ve disiplin kurullarının çalışmaları Bakanlığınıza bağlanmış ve meslek birlikleri ve odalarının sivil toplum kuruluşu olma özelliği yok edilmiş durumdadır. Tasarıdaki mevcut durum Bakanlığınıza oda ya da birlik yönetimini görevden alma keyfiligi gibi bir yaptırım öngörülmektedir. Zaten bu hususlar suç ise ceza yasalarının ilgili hükümleri bunların müeyyidesini ortaya koymuştur. Seçilmiş insanlar bu şekilde görevden alınması uygun olmayacaktır.

11) Madde 30'da Disiplin Kurulu kararı sonucu uygulanacak para cezasında belirtilen asgari ücretin net mi yoksa brüt mü olduğu hususu açığa

kavuşturulmalıdır.

12) Madde 30'da meslek uygulamasından sürekli alıkonulma cezası verilebilmesi maddesinden; "oda bölgesinde iki defa geçici olarak meslek uygulamasından alıkonulma cezası almış olanlar" cümlesinden sanki farklı oda bölgelerinde alınmış geçici alıkonulma cezaları sürekli alıkonulma cezası verilebilmesi için yeterli değildir anlamı çıkmaktadır. Bu maddenin yeniden incelenmesi uygun olacaktır.

13) 30. Maddede tebligata rağmen 15 gün içinde cevap vermeyen kişinin savunma hakkından vazgeçmiş sayılması demokratik gelmemiştir. Kanunen savunma makamı cevap vermez ise münkir yani belirtilen iddiayı reddediyor sayılır. Savunma bir haktır, böyle bir hakkında hak düşürücü süreye tabi olması mümkün değildir. Ayrıca Anayasaya aykırıdır ve demokratik bir kurum ve kuruluş işleyişinde kabul edilemez bir hüküm olduğu düşünülmektedir.

14) 31. Maddede çıkartılacak yönetmeliklerde Bakanlığın uygun görüşü şart koşulmuştur. Bilindiği gibi, Bakanlıklar politik yerlerdir ve ülkemizdeki hükümetler ve bakanlıkların uygulamaları oldukça sık değişmektedir. Bu nedenle, maddeden "uygun" kelimesinin çıkarılarak, maddenin "Bakanlık görüşü alınarak" şekline getirilmesi uygulamadaki sıkıntıları ortadan kaldıracaktır.

*“Türk Psikologlar Derneği;
diğer meslek örgütleri, dernekler
ve sivil toplum kuruluşları ile
işbirliğine önem vermektedir”*

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ VE TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

14 OCAK 2008

Bu protokol; Türk Psikologlar Derneği ve Türkiye Psikiyatri Derneği arasında toplum ruh sağlığının korunması ve geliştirilmesi gibi ortak alanlarda işbirliği ve ortak hareket etme konusundaki duyarlılığı ve işbirliğini arttırmak amacıyla hazırlanmış bir "işbirliği protokolü"dür.

Kapsam:

Madde-1: Her iki derneğin, Türkiye'de ruh sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi, meslek gruplarının görev ve yetkilerinin düzenlenmesi konularında gerekli yasal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ve hayata geçirilmesi için işbirliği yapması;

Madde-2: Toplumun genelini ilgilendiren ve ruh sağlığıyla ilişkili olaylar ve yaşanan gelişmeler konusunda toplumu bilgilendirmek, gündem oluşturmak, toplum ruh sağlığı açısından olumlu gelişme sağlayacak, olumsuz gelişmeleri önleyecek ortak çaba ve eylemlerde bulunulması;

Madde-3: Her iki dernek üyelerinin mesleki gelişimine katkı sağlayacak ortak eğitim faaliyetlerinin planlanması ve yürütülmesinde işbirliği ve eşgüdüm sağlanması;

Madde-4: Her iki derneğin bilimsel etkinliklerine (Kongre, sempozyum gibi) diğer derneğin üyelerinin katılmasını kolaylaştırıcı, teşvik edici önlemler alınması, bu tür toplantılarda derneklerin görüşlerini iletebilecekleri olanaklar sunulması;

Madde-5: Türkiye'de ruh sağlığı alanına katkı sağlayacak bilimsel araştırmalar ve kamuya yararlı faaliyetler kapsamındaki projelerin ortaklık içinde yürütülmesinin özendirilmesi.

Dr. Psk. Sedat Işıklı
Türk Psikologlar Derneği
Genel Sekreteri

Prof. Dr. Cengiz Kılıç
Türkiye Psikiyatri Derneği
Genel Sekreteri

AFETLERDE PSİKOSOSYAL HİZMETLER BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

Bu protokol; Türkiye Kızılay Derneği, Türk Psikologlar Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Türkiye Psikiyatri Derneği, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği arasında Psikososyal Hizmetler konusunda afetlerde ve olağan dönemde psikososyal hizmetlerin geliştirilmesi yönünde karşılıklı hak ve sorumlulukları belirlemek üzere hazırlanmış, "Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği Protokolü"dür.

Kapsam

Madde 1. Bu protokol, afetlerin psikososyal etkilerinin azaltılması konusunda afet öncesi, sırası ve sonrasında yürütülecek psikososyal faaliyetler ile ilgili işbirliğinin yapılması sağlanarak, ulusal boyutta psikososyal anlamda ortak bir müdahale mantığı geliştirerek, ulusal ve uluslararası alanda meydana gelen afetlere daha etkili müdahale edebilmek amacıyla işbirliği konularını, çalışma esas ve usullerini içermektedir.

Amaç

Madde 2. Bu protokol, afet müdahale çalışmaları içinde yer alan Psikososyal Hizmetlerin gerek afetzedelerin ihtiyaçlarının karşılanmasında, gerekse afetlerde psikososyal müdahale faaliyetlerinde yer alan kurum/kuruluşlarca problem yaşanmasını engellemek ve mevcut kaynakların ortaya çıkan ihtiyaçlarda etkili bir şekilde kullanılmasını sağlayarak, normal dönemde de psikososyal çalışmaların geliştirilmesi amacıyla protokole taraf olan tüm kurumların misyon ve stratejilerine uygun olarak müştereken gerçekleştirilmesine tarafların sorumluluklarını ve işbirliği ile ilgili esasları düzenlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 3. Bu protokolda;

TKD, Türkiye Kızılay Derneği'ni;
TPD, Türk Psikologlar Derneği'ni
SHUD, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ni
TPSD, Türkiye Psikiyatri Derneği'ni
ÇERSD, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneğini
TPDR-DER, Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'ni ifade eder.

Afet terimi bu protokolda; doğal (deprem, yangın, sel vb.) ve insan eliyle yaratılan (terör saldırıları, mülteci ve sığınmacı akınları, kazalar, savaşlar vb.) gibi kitleleri etkileyen olağanüstü durumları kapsamaktadır.

Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği (APHB) - Union of Disaster Psychosocial Services (UDPS); Bu işbirliği protokolüne taraf olan Türk Sivil Toplum Kuruluşlarının Psikososyal alanda kurmuş oldukları ulusal birliği tanımlar.

Genel Sekreteryaya: Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği (APHB)'nin çalışmalarının organizasyonu ve koordinasyonunda sorumlu olan, bu işbirliği protokolüne taraf olan Sivil Toplum Kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan Sekreteryayı tanımlar.

Yürütme Kurulu: Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği (APHB)'nin normal ve acil dönemdeki psikososyal çalışmalarını planlayan ve yürüten kurulu tanımlar.

Yetki ve Sorumluluklar

Madde 4. Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği Genel Sekreteryası;

a) İşbirliğinde yer alan her kurum en az iki temsilci ile Genel Sekreteryada yer alır.

b) Olağan durumlarda ilgili kurumların önerisiyle, Genel Sekreteryanın temsilcileri kurumlararası iletişimden sorumludur.

c) Afet sırası-sonrasında Kızılay'ın harekete geçirmesi ile bu temsilciler toplantı, haberleşme, yazışma vb. konulardan sorumludur.

d) Afet durumunda resmi kurumlarda çalışanların izinlerinin alınması konusundaki yazışmaları yapar.

e) İletişimde zamanı etkin kullanabilmek için bu temsilcilerin dahil olduğu bir e-grup kurulur.

f) Sekreteryaya görevlileri, işbirliğinde yer alan kurumların katılacağı ve olağan durumlarda dört ayda bir yapılacak Yürütme Kurulu toplantısının organizasyonunu yapar.

g) Yürütme Kurulunun toplantılarını Genel Sekreteryaya düzenler ve raporlandırır.

h) Bu protokole taraf olan kurumlardan birinin önerisi doğrultusunda Genel Sekreteryaya toplanabilir.

Madde 5. Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği Yürütme Kurulu;

a) İşbirliğine üye kurumların travma komisyonu ve psikososyal destek birimi çalışanlarından veya böyle bir komisyon ya da birimin olmadığı kurumlarda, Yönetim Kurullarının görevlendirdiği kişilerden oluşur.

b) Afetlere ilişkin psikososyal yardım çalışmalarının planlanmasından ve yürütülmesinden sorumludur.

c) Olağan durumlarda 4 ayda bir toplanır.

d) Her kurumun 1 oy hakkı vardır.

Madde 6. Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği;

a) Afetle ilgili materyal hazırlığı ve eğitim desteği

b) Afetin hemen ardından afet bölgesinde

kaynakların doğru kullanılarak gerçek ihtiyaç sahiplerine verilmesi konusundaki çalışmaların yürütülmesi

c) Afet bölgesinde toplum organizasyonunun sağlanarak Kızılay'ın yardım çalışmalarını yürüttüğü kamplarda normal hayata dönüş sürecinde çalışmalar yapılması

d) Kızılay'ın insan kapasitesini arttırmak amacıyla, sosyal hizmet uzmanlarından oluşan bir gönüllü grubun eğitilmesi ve bu grubun olası afet durumları için hazır tutulması

e) Afetlerle ilgili araştırmalara katkı

f) Olağan durumlarda stajyer yönlendirme

g) Psikososyal destek birimi çalışanlarına eğitim desteği

h) Kongre, seminer, sempozyum hazırlığı

i) Yayın, araştırma vb. çalışmalar görevlerini yürütür.

Madde 7. Türk Psikologlar Derneği;

a) Afetle ilgili materyal hazırlığı ve eğitim desteği

b) Afet sırasında durum değerlendirmesi ve hizmet modellerinin geliştirilmesi

c) Kızılay'ın insan kapasitesini arttırmak amacıyla, psikologlardan oluşan bir gönüllü grubun eğitilmesi ve bu grubun olası afet durumları için hazır tutulması

d) Afet bölgesinde çalışmaların yürütülmesi

e) Afetlerle ilgili araştırmalara katkı

f) Olağan durumlarda stajyer yönlendirme

g) Psikososyal destek birimi çalışanlarına eğitim desteği

h) Kongre, seminer, sempozyum hazırlığı

i) Yayın, araştırma vb. çalışmalar görevlerini yürütür.

Madde 8. Türkiye Psikiyatri Derneği;

a) Afetle ilgili materyal hazırlığı ve eğitim desteği

b) Afet sırasında durum değerlendirmesi ve hizmet modellerinin geliştirilmesi

- c) Kızılay'ın insan kapasitesini arttırmak amacıyla, gönüllü gruplarının eğitilmesi
- d) Afet bölgesinde çalışmaların yürütülmesi
- e) Afetlerle ilgili araştırmalara katkı
- f) Psikososyal destek birimi çalışanlarına eğitim desteği
- g) Kongre, seminer, sempozyum hazırlığı
- h) Yayın, araştırma vb. çalışmalar görevlerini yürütür.

Madde 9. Türkiye Kızılay Derneği;

- a) Afetle ilgili materyal hazırlığı ve eğitim desteği
- b) Afet sırasında durum değerlendirmesi ve hizmet modellerinin geliştirilmesi
- c) Basınla ilişkilerin yürütülmesi
- d) İşbirliği ve bu protokole ilişkin hukuksal danışmanlığın yapılması
- e) Afet bölgesinde çalışmaların yürütülmesi
- f) Afetlerle ilgili araştırmalara katkı
- g) Kongre, seminer, sempozyum hazırlığı
- h) Yayın, araştırma vb. çalışmalar
- ı) Afet müdahale faaliyetlerinde Kızılay'ın işbirliği protokolü taraflarından personel talep ettiği durumlarda hizmetin yürütülmesi için gerekli malzemeler ve personelin operasyon ile ilgili ihtiyaçları Kızılay tarafından cari usuller çerçevesinde karşılanır. Personel talep edildiği takdirde, talep edilen personel Kızılay'ın ilgili yönetmelikleri çerçevesinde hareket etmekle yükümlüdür.

Madde 10. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği;

- a) Afetle ilgili materyal hazırlığı ve eğitim desteği
- b) Afet sırasında durum değerlendirmesi ve hizmet modellerinin geliştirilmesi
- c) Kızılay'ın insan kapasitesini arttırmak amacıyla psikiyatlardan oluşan bir gönüllü grubun eğitilmesi ve bu grubun olası afet durumları için hazır tutulması
- d) Psikososyal Destek Birimi çalışanlarına eğitim desteği

- e) Afet bölgesinde çalışmaların yürütülmesi
- f) Afetlerle ilgili araştırmalara katkı
- g) Kongre, seminer, sempozyum hazırlığı
- h) Yayın, araştırma vb. çalışmalar görevlerini yürütür.

Madde 11. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği;

- a) Afetle ilgili materyal hazırlığı ve eğitim desteği
- b) Afet sırasında durum değerlendirmesi ve hizmet modellerinin geliştirilmesi
- c) Kızılay'ın insan kapasitesini arttırmak amacıyla Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uzmanlarından oluşan bir gönüllü grubun eğitilmesi ve bu grubun olası afet durumları için hazır tutulması
- d) Afet bölgesinde çalışmaların yürütülmesi
- e) Afetlerle ilgili araştırmalara katkı sağlanması
- f) Kongre, seminer, sempozyum hazırlığı
- g) Yayın, araştırma vb. çalışmalarda bulunulması görevlerini yürütür.

Diğer Hususlar

Madde 12. Protokole taraf olan kurum/kuruluşların ortak yürütecekleri faaliyetlerde ortaya çıkacak mali ihtiyaçların finansmanı konusunda, Kızılay'ın Yönetim Kurulu kabul ettiği takdirde Kızılay gerekli mali vecibeleri üstlenir. Kızılay Yönetim Kurulu kabul etmediği takdirde; mali durumları uygun olan katılımcı derneklere, finansman konusunda katkıda bulunmaları çağrısı yapılır. Diğer Dernekler de katkıda bulunamayacaklarını belirtirler ise bahse konu projenin Afetlerde Psikososyal Hizmetler Birliği tarafından gerçekleştirilmesi askıya alınır ya da iptal edilir.

Madde 13. Bu protokole taraf olan dernekler, kendi mesleki etik ilkeleri ve evrensel etik ilkeleri ile bağlıdırlar.

Madde 14. Bu işbirliği protokolü imzalandığı tarihten itibaren 1 yıl için geçerlidir. Sürenin bitiminden 3 ay önce taraflardan biri Protokolün iptaline ilişkin yazılı bir tebligatta bulunmadığı takdirde aynı koşullarda yenilenmiş sayılacaktır.

Madde 15. Protokol taraflarınca görevlendirilmiş personeller, afet bölgelerinde kaldıkları süre içerisinde ortak belirlenen iş programı çerçevesinde gerekli ödev ve sorumlulukları yerine getirirler ve Kızılay'ın kendi personeli için geçerli olan usüllere tabi olurlar.

Madde 16. 16 Maddeden oluşan bu protokol taraflarca imzalandıktan sonra yürürlüğe girer.

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ “RUH SAĞLIĞI PLATFORMU”NA ÜYEDİR

Ruh Sağlığı Platformu Üyesi Dernekler

Türk Psikologlar Derneği
Türkiye Psikiyatri Derneği
Türk Nöropsikiyatri Derneği
Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği
Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Derneği
Pratisyen Hekimlik Derneği
Halk Sağlığı Uzmanları Derneği
Türk Tabipleri Birliği
İstanbul Tabip Odası
Psikiyatri Hemşireleri Derneği
Türkiye Şizofreni Dernekleri Federasyonu
Şizofreni Dostları Derneği, İstanbul
İstanbul Dünya Şizofreni Derneği
İstanbul Şizofreni Gönüllüleri Dayanışma Derneği
İzmir Şizofreni Dayanışma Derneği
Şizofreni Hastaları ve Yakınları Derneği, Ankara
Cinsel Eğitim Tedavi Araştırma Derneği
Manisa Şizofreniyle Yaşam Derneği

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

Adres: Meşrutiyet Cad. 22/12 06640 Kızılay/Ankara

Web Sitesi: www.psikolog.org.tr

E-Posta: bilgi@psikolog.org.tr

Tel: (312) 425 6765